ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר

שבט מוסר

פרשת תצוה

אידיש

520

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשנ"ח לפ"ק

בעזרת השם יתברך

פרק עשרים

תצוה

אין דעם פרק ווערט ערקלערט אַז כדי צו קויפן שלימות פאַר די נשמה, זאָל דער מענטש נישט אָפּטוהן פון זיין מחשבה דעם סוף פון יעדער זאַך, און דאַן וועט ער זען אַז זיי זענען נאַרישקייטן.

דער הייליגער גאון וצדיק ר"ר הלל קאלאמייער זצ"ל האָט עדות געזאָגט אַז דער "שבט מוסר" האָט אים געמאַכט פאַר אַ מענטש, און אַזוי האָבן גרויסע צדיקים וקדושים אָנגעזאָגט זייערע קינדער צו לערנען שטענדיג אין דעם ספר, ווייל דאָס האָט זיי געברענגט צו דעם וואָס זיי זענען צוגעקומען.

בס"ד

אינהאַלט
פון צוואָנציגסטער פרק

א. דער מענטש זאָל טראַכטן אַז ווען ער גייט אַוועק פון דער וועלט פירט ער מיט זיך נישט מיט קיין שום זאַך .... ג
ב. פינף צייטן זענען דאָ, ווען אַ מענטש זוכט זיין באַשעפער וועט ער זיך מאַכן טרעפן צו אים נאָך אידער ער רופט צו אים. .... ד
ג. אַ מענטש זאָל נישט נאָכלויפן נאָך די גלוסטעניש פון דער וועלט – התעוררות רייד וועגן דעם .... ח
ד. 36 זאַכן פון דעם בעל "אזהרות הקודש", כדי דו זאָלסט מיט זיי קויפן געשמאַקע זאַכן פאַר דיין נשמה, און כדי אפצוטוהן פון זיך די שטרויכלונגען פון טויט. .... ז
ה. צו טוהן די מצוה מיט פרייליכקייט .... ז
ו. צו דאַווענען מיט אַ גאַנצע כוונה .... ז
ז. דער מענטש זאָל זאָגן ווידוי פאַר'ן דאַווענען .... ח
ח. ער זאָל דאַווענען אָדער לערנען מיט אַ הויך קול .... ח
ט. ער זאָל בעטן אויף זיינע קינדער – אַז עס זאָל נישט זיין קיין פסול אין זיי .... ט
י. אַ מענטש זאָל פעדערן די תפילה פאַר די צרה .... ט
יא. אַ חשבון הנפש וואָס דער מענטש זאָל מאַכן פאַר'ן שלאָפן .... י
יב. ער זאָל זיין געוואָרנט מיט די מדה פון שווייגן .... יב
יג. דער מענטש זאָל נישט עסן ברויט פון אַ מענטש וואָס האָט אַ שלעכט אויג .... יב
יד. דער מענטש זאָל נישט מאַכן קיין נדר, אויך אין אַ צרה .... יב
טו. ער זאָל נישט אַוועקבייגן רעכטס און לינקס פון די רייד פון חסידות .... יג
טז. ווען ער שטראָפט אַנדערע מיט מוסר רייד, זאָל ער נישט דערמאָנען די עבירה בפירוש .... יג
יז. ער זאָל נישט רעדן שלעכטע רייד אויף אידן .... יג
יח. ער זאָל זיין פון די מענטשן וואָס לאָזן זיך פאַרשעמען און זיי פאַרשעמען נישט צוריק .... יד
יט. ער זאָל זיך דערווייטערן פון גאוה און זיך באַהעפטן אין דער מדה פון ענוה .... יד
כ. ווען ער דרשנ'ט פאַר אַ סאַך מענטשן, זאָל ער נישט הנאה האָבן דערפון. .... יד
כא. ער זאָל נזהר זיין אין כבוד פון ספרים .... טו
כב. ער זאָל מחדש זיין חידושי תורה .... טז
כג. ער זאָל זען אַז אויך אַנדערע מענטשן זאָלן תשובה טוהן .... טז
כד. ער זאָל זיך נישט פריילעך מאַכן אויף דער וועלט .... יז
כה. ער זאָל רעדן דברי תורה נאָך זיין סעודה .... יז
כו. ער זאָל היילגן זיין סעודה .... יח
כז. ער זאָל זיך דערווייטערן פון אַ ספק איסור אכילה .... יט
כח. ער זאָל זיך היטן פון קוקן אויף פרויען .... יט
כט. ער זאָל זיך היטן פון בייזערן זיך .... כ

❖ ❖ ❖

פרק עשרים

א. יסוד היסודות ועיקר הכל, דער יסוד און דער עיקר פון אַלעם איז צו דערגרייכן די גאַנצקייט פון דער נשמה, דאָס איז, אַז דער מענטש זאָל שטענדיג קוקן וואָס עס וועט זיין דער סוף פון דער זאַך, ווייל דער סוף פון אַלע זאַכן אויף דער וועלט איז נאַרישקייט, ווייל אַלצדינג איז געמאַכט געוואָרן פון ערד, און אַלצדינג קערט זיך צוריק צו ערד.

ובעזיבת, און מיטן פאַרלאָזן די גלוסטיקייטן וואָס ווערן בטל צום סוף, וועט ער נישט פאַרברענגען זיין צייט און כח אויף נאַרישקייטן, ווייל אַז ער וועט אַזוי אָנהייבן פון קליינערהייט, וועט די צייט און זיין כח אים העלפן, און דאָס רגילות וועט אים פאַרזיכערן אַז אייביג וועט זיך נישט אָפּטוהן פון זיין האַרץ די ליבשאַפט פון דער קדושה.

דער מענטש זאָל טראַכטן אַז ווען ער גייט אַוועק פון דער וועלט פירט ער מיט זיך נישט מיט קיין שום זאַך

ב. וכמו, און אַזוי ווי דער **רבינו תם** שרייבט אין **ספר הישר**, אַז דער קלוגער וועט טראַכטן וועגן דאָס גוטסקייט פון דער וועלט, וועט ער דערקענען, אַז דאָס אַלץ וועט ער נישט מיטפירן מיט זיך נאָך זיין טויט, און זיין כבוד וועט מיט אים נישט מיטגיין, ער וועט דאָס אַלץ פאַרלאָזן, נאָר איין טובה איז פאַר אים אָפּגעטיילט געוואָרן, דאָס איז די ליבשאַפט פון דעם באַשעפער, דאָס וועט גיין פאַר אים נאָך זיין טויט.

פינף צייטן זענען דאָ, ווען אַ מענטש זוכט זיין באַשעפער וועט ער זיך מאַכן טרעפן צו אים נאָך איידער ער רופט צו אים.

ג. ואמר, און דער נביא האָט געזאָגט, פאָרשט דעם אויבערשטן אין דער צייט ווען ער ווערט געפונען, רופט אים ווען ער איז נאָנט צו אייך. און אַז מיר וועלן פאַרשטיין, וועלן מיר דערקענען, אַז עס זענען דאָ צייטן ווען דער אויבערשטער ברוך הוא איז נאָנט צו די וואָס פאָרשן אים, און צייטן וואָס ער איז נישט נאָנט.

ד. העת, די ערשטע צייט איז, אַז דער מענטש זאָל האָבן שכל, ווייל איידער ער באַקומט שכל דערקענט ער נישט זיין באַשעפער, און דעריבער ווערט דער אויבערשטער נישט נאָנט צו אים.

ה. והשנית, און די צווייטע צייט איז, איידער ער טוט עבירות און דערצערנט זיין באַשעפער, דעמאָלט איז זיין האַרץ נאָך רעכטפאַרטיג און ריין, און מיט אַ לויטער און אַ ריין האַרץ פאָרשט ער דעם אויבערשטן. דאַן ווערט דער אויבערשטער ברוך הוא נאָנט צו אים, אָבער אויב ער זינדיגט, און איז עובר אויף זיינע מצוות, דערווייטער זיך השי"ת פון אים, חוץ אַז ער מאַכט זיין האַרץ אונטערטעניג און ריין מיט אַ ריכטיגע תשובה.

ו. והשלישית, און די דריטע צייט איז, בשעת דער ציבור פאַסט, ווייל די תפילה פון ציבור ווערט מער צוגעהערט ווי די תפילה פון אַ יחיד.

ז. והרביעית, און די פערטע צייט איז, איידער ער באַהעפט זיך צו שלעכטע מענטשן, און צו אפיקורסים, און ער וועט פאַרלירן זיין אמונה ח"ו, און ער וועט נישט קענען אייביג געהיילט ווערן.

ח. והחמישית, און די פינעפטע צייט איז, ווען ער האָט נאָך הרחבה און איז אַן עושר, דעמאָלט אַז ער פאָרשט

דעם אויבערשטן ווערט ער געפונען צו אים, ווייל, אויב אין דער צייט ווען עס קומט אויף אים אַ צרה ח"ו מוז ער תשובה טוהן, דאַן ווערט דער אויבערשטער דערווייטערט פון אים, חוץ אַז דער אויבערשטער ברוך הוא וועט עס טאָן פון זיין נאָמען וועגן.

ועתות, און די צייטן פון אַ צרה הייסט, בשעת אַז ער ווערט קראַנק אָדער ער איז ביי זיין שונא אין די הענט, און אַז ער ווערט זייער אָרים, אָדער אַז ער ווערט אַלט, אָדער אַז ער גייט אין אַזעלכע וועגן וואָס דאָרט זענען שכיח רוצחים אָדער חיות רעות.

ט. אלה, און אין די פינף צייטן וואָס מיר האָבן פריער געזאָגט, אויב דער מענטש באַגערט זיין באַשעפער אין די צייטן, דעמאָלט ווערט זיין באַשעפער געפונען צו אים נאָך איידער ער רופט אים.

ועל כן, דעריבער דאַרף דער קלוגער מענטש זיין געוואָרנט אין די פינף צייטן, איידער זיי וועלן פאַרלוירן ווערן פון אים, ווייל דעמאָלט וועט ער שוין חרטה האָבן, פאַרוואָס ער האָט דעם אויבערשטן נישט געפאָרשט און געזוכט, אָבער עס וועט אים שוין נישט העלפן.

אַ מענטש זאָל נישט נאָכלויפן נאָך די גלוסטעונישן פון דער וועלט – התעוררות רייד וועגן דעם

י. הרי, פאַרוואָס אַז דער מענטש וועט אָנהייבן צו דינען זיין באַשעפער פון קליינערהייט, ממילא וועט ער אים דינען פיל צייט ביז זיין עלטער, און דערצו ברענגט אים מער נישט, נאָר אַז ער פאַרשטייט אין זיין יוגנט, אַז אַלע גלוסטיקייטן פון דער וועלט זענען בלויז נאַרישקייט, און דורך דעם פאַר'מיאוס'ט ער אין זיי פון צו פאַרברענגען צייט צו זוכן זיי, און ער געוואוינט זיך צו זוכן דעם אויבערשטן'ס ליבשאַפט.

יא. ועוד, דער וואָס פאַר'מיאוס'ט זיך נאָכצויאָגן **מותרות**, איז זיין לעבן ערשט אַ רעכט לעבן, ווייל, ער עסט און טרינקט און קליידט זיך אָן פון דעם ביסל וואָס ער האָט. אָבער דער וואָס גלוסט צו מותרות און צו פיל געלט, איז ער שטענדיג פאַרטראָגן און ער עסט נישט, און טרינקט נישט, און וואָס טויג אים אַזאַ לעבן, ווייל דאָס האָט גאָר קיין עק, ווי מער ער האָט, אַלץ מער גלוסט ער, אַזוי ווי אַ מענטש וואָס טרינקט געזאַלצענע וואַסער, ווי מער ער טרינקט, איז ער אַלץ מער דאָרשטיג. ווי אונזערע חכמים זכרונם לברכה האָבן געזאָגט, אַז עס איז נישטאָ אַ מענטש ער זאָל שטאַרבן און זאָל האָבן באַקומען זיין האַלבע תאוה וואָס ער האָט געגלוסט. און ווי זאָל דער קלוגער נישט טראַכטן אַז ער פאַרברענגט זיין צייט אומזיסט, אָנצוגרייטן פאַר אַנדערע מענטשן, ווייל ער קען דאָך מיט זיך נישט מיטנעמען פון אַלע זיינע פאַרמעגנס, נאָר די תכריכים וואָס ווערן אויך ערד אַזוי ווי ער.

יב. ואפשר, עס קען זיין אַז ער גרייט אָן זיין געלט נישט צו קיין ערליכן מענטש, אַז ער זאָל נאָך דערצערענען דעם אויבערשטן מיט זיין געלט, ווי מיר האָבן געזען אַז אַ סאַך מענטשן האָבן גע'יירשנ'ט פרעמדע געלט, און האָבן געטאָן מיט דעם געלט אַלע אומווערדיגקייטן וואָס דער אויבערשטער ברוך הוא האָט פיינט, ממילא, האָט ער אָנגעגרייט פאַר די דערצערענער פון דעם אויבערשטן, און ער וועט פאַר דעם האָבן עונשים. ער האָט געקענט אויסטיילן זיין געלט צו אָרימע לייט, און צו די וואָס לערנען תורה.

יג. מה, וואָס פאַראַ צער גרייכט צו דעם מענטשן וואָס האָט נישט געטאָן מיט זיין געלט ווי עס געהער צו זיין, ווייל אַז מענטשן דערציילן די פרומקייט פון די טויטע, און פון אים זאָגן זיי, זאָל זיין נשמה קיין מנוחה נישט האָבן, פונקט אַזוי ווי קיין שום מענטש האָט פון אים קיין מנוחה נישט געהאַט, עס איז בעסער אַז ער איז געשטאָרבן.

יד. ונפשו, און זיין נשמה הערט דאָס און קלאָגט, און זי זאָרגט זיך, ווען זי זעט אַז זיין געלט איז ביי אַנדערע, און פרעמדע גייען אין זיינע קליידער, און געדענקט די טירחא וואָס ער האָט זיך מטריח געווען, און אין וויפיל סכנות ער האָט זיך איינגעשטעלט צו באַקומען יעדע זאַך, און ווייל ער האָט געזינדיגט צו דערגרייכן דאָס גוטס, און איצט האָבן פרעמדע מענטשן הנאה דערפון.

טו. ואתה, און דו מענטש, טו דאָס אַלץ לייגן אַנטקעגן דיינע אויגן, און פאַרשטיי מיט דיין שכל אַז די רייד זענען אמת, און דו זאָלסט נישט זוכן נאַרישקייט, און טו דיין כוונה אָנצוגרייטן אַ מנוחה צו דיין נשמה אויף אַזאַ וועלט וואָס האָט נישט קיין עק.

36 זאַכן פון דעם בעל ״אזהרות הקודש״, כדי דו זאָלסט מיט זיי קויפן געשמאַקע זאַכן פאַר דיין נשמה, און כדי אפצוטוהן פון זיך די שטרויכלונגען פון טויט.

טז. ולמען, און כדי דו זאָלסט גיין אין גוטע וועגן, וועל איך פאַר דיר שרייבן זעקס און דרייסיג זאַכן, וואָס דער בעל **אזהרות הקודש** שרייבט, און דורך דעם וועסטו זיך ראַטעווען פון די זעקס און דרייסיג כריתות, וואָס שטייען אַרויסגעשריבן אין דער תורה.

צו טוהן די מצוה מיט פריילעכקייט

א) דער מענטש זאָל טוהן יעדע מצוה מיט גרויס שמחה, און דער **אר״י** ז״ל האָט אויף זיך אַליין מעיד געווען, אַז דורך דעם וואָס ער פלעגט טוהן די מצוות מיט שמחה האָט ער זוכה געווען צו רוח הקודש.

צו דאַווענען מיט אַ גאַנצע כוונה

ב) ער זאָל תפילה טוהן מיט כוונה, ווייל, ווען דאָס **בית המקדש** איז געשטאַנען, אויב אַ מענטש האָט געזינדיגט האָט ער געברענגט אַ קרבן, און איצט איז די **תפילה** אויף

דעם אָרט פון דעם קרבן, דעריבער, זאָל דער מענטש אָפּלאָזן אַלע פרעמדע מחשבות, ווייל פונקט אַזוי ווי אַ מחשבה פסליט ביי אַ קרבן, אַזוי פסליט אַ מחשבה ביי תפילה. און דער ספר **חסד לאברהם** שרייבט, די מחשבה פון דעם מענטש זאָל נישט זיין אויף זיין באַדערפעניש, נאָר וועגן די שכינה, און מיט זיין באַדערפעניש וועט ער שוין ממילא געבענטשט ווערן.

דער מענטש זאָל זאָגן ווידוי פאַר'ן דאַווענען

ג) ער זאָל זייער שטאַרק געהיט זיין מיט זיין תפילה, ווי אַזוי ער זאָל זאָגן און מתפלל זיין.

דער **מהר"ם אלשיך** שרייבט, די מענטשן וואָס זאָגן **רבונו של עולם**, דו ביסט אַ דערבאַרעמדיגער און אַ לייטזעליגער גאָט, און דו טוסט פיל גענאָד, זיי זיך מרחם איבער מיר, און זיי מערן תפילה צו טוהן, די דאָזיגע מענטשן דערוועקן אויף זיך די מידת הדין. נאָר אַז אַ מענטש וויל מתפלל זיין אויף אַ זאַך, זאָל ער זיך פריער מתוודה זיין און ער זאָל זאָגן **חטאתי** וכו', און דערנאָך זאָל ער תפילה טוהן, און דעמאָלט וועט דער אויבערשטער אים ענטפערן.

ער זאָל דאַווענען אָדער לערנען מיט אַ הויך קול

ד) ער זאָל נזהר זיין אַז ווען ער הייבט אויף זיין קול בשעת דעם דאַווענען, אָדער בשעת דעם לערנען, זאָל ער מכוין זיין צו פאַרריכטן דורך זיין שרייען די זינד פון קרי רחמנא ליצלן, אַזוי ווי עס שטייט אין פסוק, "**צעקו וה' שמע**", איר שרייט און דער אויבערשטער וועט הערן.

ער זאָל בעטן אויף זיינע קינדער – אַז עס זאָל נישט זיין קיין פסול אין זיי

ה) ער זאָל מתפלל זיין אויף זיינע קינדער און קינדי'ס קינדער, אַז קיין שום פסול זאָל פון אים נישט אַרויסקומען, אַזוי ווי עס שטייט אין **של"ה**, אַ חסיד האָט שטענדיג מתפלל געווען אין האַלבע נאַכט מיט געוויין אַז עס זאָל פון אים נישט אַרויסגיין קיין פסול, האָט ער דורך דעם זוכה געווען אַז **זיינע זיבן זין זענען געווען גרויסע רבנים**. און ווען ער דערמאנט אין זיין תפילה יראת השם, דהיינו אַז ער זאָגט דעם פסוק **ויחד לבבנו** וגו', אָדער אַנדערע פסוקים וואָס רעדן וועגן יראת השם, זאָל זיין כוונה אין האַרץ זיין אויף **זיינע קינד'ס קינדער**.

ו) ער זאָל נזהר זיין אַז אין דעם טאָג וואָס איז אַ **יומא דדינא**, דהיינו ראש השנה, זאָל ער נישט דאַווענען ביחידות.

אַ מענטש זאָל פעדערן די תפילה פאַר די צרה

ז) ער זאָל מתפלל זיין איידער די צרה קומט ח"ו. דעריבער זענען די פרומע אידן זיך נוהג אַז ווען זיי מאַכן חתונה אַ קינד, זענען זיי פריער מתפלל אַז **די מדת הדין און עין הרע זאָל נישט געוועלטיגן איבער זיי**, און דאָס איז אַ גוטער מנהג.

ח) ער זאָל אין זיין תפילה מכוין זיין קעגן דעם קדשי קדשים, ווייל **שלמה המלך** האָט געבעטן דערויף פון דעם אויבערשטן, אַז דאָס אָרט זאָל מצליח זיין פאַר דעם וואָס איז זיך מכוין דאָרט מתפלל צו זיין. און דאָס איז אויך אַ סגולה מבטל צו זיין שלעכטע מחשבות, אַז ער זאָל

טראַכטן אין זיין האַרץ גלייך ווי ער איז אין קדשי קדשים.

עוד, נאָך אַ **סגולה** מבטל צו זיין שלעכטע מחשבות בשעת דעם דאַווענען איז, אַז ער זאָל טראַכטן אין זיין האַרץ גלייך ווי ער שטייט אין **גן עדן**, און ער זאָל האָבן אויף זיין מחשבה די צדיקים וואָס ער האָט זיי געקענט ביי זיין לעבן, ווי זיי זיצן אין **גן עדן**, און גלייך ווי ער שטייט אַנטקעגן זיי פונדערווייטנס.

ט) אַז ער גיט אַ פּרוטה צו אַן אָרימאַן, זאָל ער מייחד זיין דעם הייליקן שם **הוי"ה**, אַזוי שרייבט דער **אר"י** ז"ל.

און אויב עס האָט זיך פּלוצלונג מזדמן געווען אַן אָרימאַן צו אַ מענטש, און זיין פּרנסה איז אויך גאָר בצמצום, זאָל ער וויסן אַז דער אויבערשטער ברוך הוא וויל אים מציל זיין פון עפּעס אַ פּורעניות, דעריבער האָט ער אים צוגעשיקט דעם אָרימאַן.

אַ חשבון הנפש וואָס דער מענטש זאָל מאַכן פאַר'ן שלאָפן

י) ער זאָל נאָכזוכן זיינע וועגן, און פאַרריכטן זיינע מעשים. יעדן טאָג פאַר זיין שלאָף זאָל ער טראַכטן וואָס פאַראַ עבירות ער האָט געטוהן אַ גאַנצן טאָג, און ער זאָל תיכף תשובה טוהן דערויף מיט אַ רעכטע חרטה.

הבט, זע וואָס דער בעל **עשרה מאמרות** זאָגט, אַז אַלע תנועות פון דעם מענטש, אַפילו די מחשבות פון זיין האַרץ, אַלץ ווערט אָנגעשריבן אויפין הימל. דעריבער זאָל ער נישט זאָגן אַז מען באַדאַרף נישט נאָכזוכן נאָר אַזעלכע עבירות וואָס מען טוט מיט די גלידער, גלייך ווי גזילה, גניבה און דאָס גלייכן, נאָר ער מוז זיך אויך אָפּשיידן, און

תשובה טוהן פון כעס, און פון עריות, פון קנאה, און פון תאוה. אויך מוז ער תשובה טוהן אויף אַ שלעכטע מחשבה אָדער אַ שלעכטן וואונק, און דאָס גלייכן, ווייל, אַז דער מענטש ווערט געוואוינט אין די עבירות, זענען זיי נאָך ערגער, און עס איז שווערער אָפּצושיידן זיך פון די עבירות, ווי פון די עבירות וואָס ווערן געטוהן מיט די גלידער, און אַז עס קומט פּלוצלונג עפּעס אַ הרהור צו דעם מענטש, זאָל ער אָנשרייען דערויף מיט זריזות, און ער זאָל זאָגן דעם פּסוק **אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה**, און אויך **סעפים שנאתי ותורתך אהבתי**.

יא) ער זאָל זיין געהיט מיט זיין דיבור.

יב) ער זאָל נזהר זיין, אַז דער דיבור פון דעם דאַווענען זאָל זיין מיט פאָרכט און ליבשאַפט צו דעם אויבערשטן ברוך הוא.

דער רבינו תם שרייבט, אַז יעדער אבר וואָס איז נישט פאַרריכט געוואָרן אַזוי ווי עס געהער צו זיין, מוז ער מגולגל ווערן, און דער עונש פון גלגול איז ביטער צו דער נשמה מער פון דעם גיהנם. מכל שכן זאָל היטן זיין מויל און זיין צונג, ער זאל זיי נישט מטמא זיין מיט לשון הרע, און מכל שכן מיט ניבול פה ח״ו, ווייל דעמאָלט ווערט ער גערופן טמא, און דעריבער זאָל דער מענטש זיך שרעקן פאַר דעם יום הדין צו היטן זיין מויל און זיין צונג, וועט ער היטן זיין נשמה פון צרות, און צו טוהן אַ היטונג און אַ שלאָס וועגן דעם דיבור איידער ער גייט אַרויס פון זיין מויל, דעמאָלט וועט אים גוט זיין.

ער זאָל זיין געוואָרנט מיט די מדה פון שווייגן

יג) אַ מענטש דאַרף נזהר זיין צו האָבן אין זיך די מדה פון שווייגן, ווייל דאָס איז אַ רפואה צו אַלעמען. זע וואָס שטייט אין ספר חסידים, ווען די מענטשן זאָלן נישט אויסזאָגן וואָס זיי זעען, וואָלטן זיי געזען פיל זאַכן. און יעדער מענטש זאָל איבערוועגן זיין דיבור איידער עס גייט אַרויס פון זיין מויל.

דער מענטש זאָל נישט עסן ברויט פון אַ מענטש וואָס האָט אַ שלעכט אויג

יד) ער זאָל געוואָרנט זיין נישט צו עסן ביי יעדן מענטשן, טאָמער איז ער אַ רע עין. און דער זוהר שרייבט, דער מענטש וואָס איז להוט נאָך פיל עסן, זאָל ער זיך בעסער קוילען, און זאָל נישט עסן ביי איין רע עין.

דער מענטש זאָל נישט מאַכן קיין נדר, אויך אין אַ צרה.

טו) ער זאָל זייער געוואָרנט זיין נישט צו טוהן אַ נדר, אפילו ווען עס קומט ח״ו אַ צרה אויף אים, טאָמער וועט ער ח״ו נכשל ווערן אין זינד פון נדרים, ווייל אין די ענינים פון נדרים זענען דא אַ סאַך חילוקים, און מכל שכן אַז ער וויל זיך מפר זיין דעם נדר, זענען אַוודאי דאָ אַ סאַך חילוקים וואָס דער עולם איז נישט בקי אין זיי, צו מען קען מתיר זיין די נדרים צו נישט. און דאָס איז נישט קיין קליינע זאַך.

דעריבער איז בעסער זיך צו דערווייטערן דערפון, כדי ער זאָל נישט געשטרויכלט ווערן, און אַז ער וויל מנדר זיין זאָל ער זאָגן, איך וויל דאָס געבן בלי נדר, און פונדעסטוועגן איז עס אַ מצוה מקיים צו זיין.

ער זאָל נישט אַוועקבייגן רעכטס און לינקס פון די רייד פון חסידות

טז) אַז דער מענטש קומט צו דער מדה פון חסידות, זאָל ער געוואָרנט זיין ער זאָל נישט אַוועקנייגן פון די זאַכן פון חסידות, ווייל דורך דעם וועט ער קענען מערן הייליגקייט יעדן טאָג, און דער רוח הקודש וועט אים העלפן צו שטאַרקן זיך פון איין מעלה צו דער אַנדערער, און כאָטש ער איז אַ שוואַכער מענטש, וועט דער אויבערשטער ברוך הוא אים געבן כח, אָבער אַז ער טוט נישט אַפילו איין זאַך פון חסידות און פרישות ווערט דער רוח הקודש פון אים אָפּגעטוהן, און ער וועט שוין מער נישט קענען שטיין אין זיין הייליגקייט מחמת זיין כח ווערט שוואַך.

ווען ער שטראָפט אַנדערע מיט מוסר רייד, זאָל ער נישט דערמאַנען די עבירה בפירוש

יז) אַז ער שטראָפט אַ מענטשן, זאָל ער אים נישט דערמאַנען בפירוש די עבירה וואָס ער האָט געטוהן, נאָר ער זאָל איר דערמאַנען בדרך רמז, אָבער אַז ער פאָלגט אים נישט, מעג ער אים שוין דערמאַנען די עבירה בפירוש.

ער זאָל נישט רעדן שלעכטע רייד אויף אידן

יח) ער זאָל געוואָרנט זיין נישט צו רעדן שלעכטס אויף אידן, ווייל דער אויבערשטער ברוך הוא וויל מזכה זיין די אידן אַז מען זאָל אויף זיי רעדן גוטס, און מכל שכן אַז דער מענטש זאָל זיך צוגעוואוינען מיט דער מדה דן צו זיין זיין חבר לכף זכות, און אַפילו בשעת אַז ער שטראָפט דעם עולם זאָל ער אויך געוואָרנט זיין פון צו רעדן שלעכטס אויף אידן.

ער זאָל זיין פון די מענטשן וואָס לאָזן זיך פאַרשעמען און זיי פאַרשעמען נישט צוריק

יט) ער זאָל זיין פון די וואָס ווערן פאַרשעמט פון אַנדערע מענטשן און ער פאַרשעמט נישט אַנדערע. זע די מדה פון דוד המלך עליו השלום, וואָס שמעי בן גרא האָט אים געשאָלטן, און האָט געוואָרפן שטיינער און ערד אויף דוד, און פונדעסטוועגן האָט דוד נישט געלאָזט טוהן צו שמעי קיין שום שלעכטס.

ער זאָל זיך דערווייטערן פון גאוה און זיך באַהעפטן אין דער מדה פון ענוה

כ) ער זאָל האָבן די מידה פון **ענוה**, און זאָל זיך דערווייטערן פון **גאוה** מיט רייד, מיט ווערק, און מיט דער מחשבה, ווייל אַז אַ מענטש האָט גאוה מיט דער מחשבה, ווערט ער אויך גערופן אומווירדיג, און מכל שכן אַז ער האַלט זיך בגאוה מיט'ן רעדן און מיט די ווערק.

דער **של"ה** שרייבט, דער מענטש וואָס נעמט אויף זיך, אַז ווען איינער וועט אים פאַרשעמען וועט ער אים נישט פאַרשעמען צוריק, דער דאָזיגער מענטש באַדאַרף נישט האָבן אַ רבי, ווייל די שכינה וועט מיט אים לערנען.

ווען ער דרש'נט פאַר אַ סאַך מענטשן, זאָל ער נישט הנאה האָבן דערפון.

כא) אַז אַ מענטש דרשנ'ט צווישן אַ סאַך מענטשן, און ער באַקומט אַ גוטן נאָמען, זאָל ער דערפון קיין הנאה נישט האָבן.

אַזוי געפינען מיר אין דער גמרא, און אַז עס קומט עפּעס אַ הנאה אין זיין האַרץ צוליב דעם וואָס מענטשן לויבן אים,

זאָל ער תיכף טראַכטן אין זיין האַרץ: מיין האַרץ, דערווייטער זיך פון כבוד, ווייל וויפיל מענטשן האָבן געהאַט כבוד און זענען געשטאָרבן, און זיי זענען גלייך ווי זיי וואָלטן גאָרנישט געווען אויף דער וועלט.

אויך אין אַלע מצוות וואָס ער טוט אָדער ער לערנט תורה, זאָל ער קיין הנאה נישט האָבן ח״ו פון מענטשן וואָס לויבן אים, נאָר ער זאָל זיך פרייען וואָס ער האָט זוכה געווען צו טוהן די מצות פאַר דעם אויבערשטנ׳ס וועגן, און פאַר דער **דרשה** זאָל ער זאָגן **לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה**, און דורך דעם וועט ער ניצול ווערן פון דעם שווערן דין.

ער זאָל נזהר זיין אין כבוד פון ספרים

כב) ער זאָל נזהר זיין אָפּצוגעבן כבוד פאַר די ספרים, און וואָס עס קומט אַמאָל אויף אַ מענטש אַ בזיון איז דאָס מחמת דעם **בזיון פון די ספרים** וואָס ער האַלט נישט ערליך. דער **ספר חסידים** שרייבט, אַ מענטש זאָל נישט שלאָפן אין דעם צימער וואו עס זענען דאָ ספרים, און אויב יאָ, זאָל ער צודעקן די ספרים.

כג) ווען עס קומט צו אים אָן אַ גוטע בשורה, זאָל ער זאָגן מיט זריזות **הודו לה׳ כי טוב כי לעולם חסדו**, כאָטש די בשורה איז אַ קליינע הנאה, זאָל עס ביי אים זיין אַזוי ווי פיל, און ער זאָל לויבן דערויף דעם אויבערשטן ברוך הוא.

כד) בשעת ער איז מלוה אַ מת, זאָל ער זיך נישט באַגעגענען מיט ווייבער, ווייל דאָס איז פאַר אים אַ גרויסע סכנה. און דער זוהר שרייבט, אַז די מערסטע מענטשן שטאַרבן נישט אין זייער צייט, ווייל זיי האָבן זיך נישט געהיט דערפון.

כה) ווען אַ מענטש גייט אַרויס אין וועג, זאָל ער נזהר זיין פריער צו באַצאָלן זיינע **נדרים**, און ער זאָל נישט אָפלייגן דאָס באַצאָלן זיין נדר.

ער זאָל מחדש זיין חידושי תורה

כו) ער זאָל **מחדש זיין אין דער תורה**, און ער זאָל בעטן צו דעם וואָס די חכמה איז זיינע, אַז ער זאָל אים העלפן ער זאָל קענען עפּעס מחדש זיין אין דער תורה, און די חידושים זאָל ער תמיד געדענקען, און דאָס וועט זיין אַ קרוין צו זיין קאָפּ אויף יענער וועלט. אָבער אַז מען פרעגט אים וואָס ער האָט מחדש געווען אין זיין לערנען, און ער ווייסט נישט צו ענטפערן, האָט ער גרויס חרפה און בושה.

ער זאָל זען אַז אויך אַנדערע מענטשן זאָלן תשובה טוהן

כז) ער זאָל זוכן **מחזיר זיין למוטב זיין חבר**, ווי עס שטייט אין **זוהר**, ווען די מענטשן זאָלן וויסן ווי גרויס דער שכר איז, וואָס מען איז **מחזיר בתשובה** אַן אַנדערן איד, וואָלטן זיי שטענדיג נאָכגעיאָגט נאָך דעם, און בפרט אויף אַזאַ עבירה וואָס די פּראָסטע מענטשן טוען בפרהסיא, און זיי מיינען אַז עס איז גאָר קיין עבירה נישט, באַדאַרף ער זיי אַוודאי שטראָפן דערויף, און זיי מודיע זיין דעם עונש וואָס זיי וועלן האָבן פאַר דער עבירה, אפשר וועלן זיי אים צוהערן, און וועלן תשובה טוהן, און וועלן זיך אָפּקערן פון זייער בייזן וועג.

אויך די מערסטע פּראָסטע מענטשן לייגן תפילין אויף דעם שטערן, און נישט אויף דעם מוח, מוז מען זיי דערויף מזהיר זיין אַז זיי זאָלן נישט טוהן אַזוי.

כח) אויב ער איז שלאַף און עסט אין דער צייט וואָס מען דאַרף **פאַסטן**, זאָל ער אין זינען האָבן אַז ער עסט כדי זיין גוף זאָל זיין געזונט פאַרן אויבערשטנס דינסט, ווייל דער מענטש באַדאַרף היטן זיין גוף.

דעריבער, אויב ער פאַרשטייט אַז ער האָט נישט קיין כח צו פאַסטן, זאָל ער עסן, און ווען ער זעצט זיך עסן זאָל ער זאָגן, איך עס נישט וועגן דער הנאה, נאָר כדי מיין גוף זאָל זיין געזונט צום אויבערשטנס דינסט.

דער כלל איז אַלע דיינע מעשים זאָלן זיין פון אויבערשטנס וועגן, און דאַן וועט דיר גוט זיין.

ער זאָל זיך נישט פריילעך מאַכן אויף דער וועלט

כט) דער מענטש זאָל נזהר זיין נישט צו פרייען זיך מיט דער וועלט, און דער עיקר **חיבוט הקבר** קומט דעריבער. זע וואָס עס שטייט אין **מדרש**, קיין שום מענטש קומט נישט צו צער נאָר, ווייל ער עסט און טרינקט, און טוט זיך אָן תענוגים. דעריבער זאָל דער מענטש זיך נישט אָנטוהן קיין איבעריגע תענוגים, און ער זאָל טראַכטן וויפיל שלעכטע מעשים ער האָט געטוהן אויף דער וועלט, און ער זאָל תשובה טוהן וועט אים דער אויבערשטער ברוך הוא מוחל זיין.

ער זאָל רעדן דברי תורה נאָך זיין סעודה

ל) ער זאָל געוואָרנט זיין צו רעדן **דברי תורה נאָך זיין עסן**, סיי פיל, סיי ווייניג, אויב ער האָט נישט קיין צייט. און אויב ער האָט קיין ספר נישט, זאָל ער זיך אויסלערנען אויסנווייניג איין **משנה** אָדער איין דין פון דעם שלחן ערוך, און ער זאָל עס זאָגן נאָך דעם עסן.

ווען אַ מענטש הערט **בענטשן מזומן**, און ער האָט נישט געגעסן מיט זיי, בשעת אַז דער בענטשער זאָגט **נברך שאכלנו משלו**, זאָל ער זאָגן **ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד**. און אויב זיי זענען איין מנין, זאָל ער זאָגן **ברוך א-להינו ומבורך שמו תמיד לעולם ועד**. און אויף דער גוטער מחשבה, וועט אים דער אויבערשטער ברוך הוא רעכענען גלייך ווי ער האָט געבענטשט מיט אַ מזומן.

און אויב ער עסט מיט אַנדערע, זאָל ער זאָגן דברי תורה ביי דעם טיש, כדי זיין אַ **מזכה את הרבים**, דורך זיינע דברי תורה.

לא) דער מענטש וואָס קען נישט פאַסטן, זאָל ער זיך אויסדערוויילן איין טאָג אין חודש, און ער זאָל דעם טאָג זיצן אין אַ באַזונדער חדר, און ער זאָל אויסגיסן זיין האַרץ פאַר דעם אויבערשטן ברוך הוא מיט געבעט און ווידויים, אַזוי ווי אַ זוהן בעט זיין פאָטער, און ער זאָל חרטה האָבן אויף זיינע עבירות, און תשובה טוהן אויף זיי, דאַן וועט דער אויבערשטער זיי מוחל זיין.

ער זאָל הייליגן זיין סעודה

לב) דער מענטש זאָל הייליגן זיין עסן, וועט עס אים גערעכנט זיין ווי אַ קרבן, און ער זאָל **נזהר זיין צו מאַכן ברכות אויף יעדן עסן די ברכה וואָס מען דאַרף**.

דער **אר״י ז״ל** שרייבט, דו מוזט זייער **נזהר זיין אין די ברכות איבער דאָס עסן**, און נישט אַזוי ווי די וואָס כאַפּן די ברכה, און די ברכה איז נישט אַזוי ווי עס געהער צו זיין, און זיי וועלן דערויף געשטראָפט ווערן.

ער זאָל זיך דערווייטערן פון אַ ספק איסור אכילה

לג) **ער זאָל זיך דערווייטערן אַפילו פון אַזאַ עסן און טרינקען וואָס אין דעם איז נאָר דאָ אפילו אַ ספק איסור**, און די וואָס זענען עובר, איז ווי צו זיי, און ווי צו זייער נשמה פון דעם יום הדין.

לד) ער זאָל נזהר זיין צו זאָגן יעדן טאָג די פרשה פון די קרבנות, ווי אונזערע חכמים ז״ל האָבן געזאָגט, אַז דער וואָס זאָגט די דינים פון אַ קרבן עולה, איז גלייך ווי ער איז מקריב אַ קרבן עולה. און דער **זוהר** שרייבט, **רבי שמעון** האָט געזאָגט, ווען דער מענטש זאָל וויסן וואָס פאַראַ טייערע זאַך **די קטורת זענען פאַר דעם אויבערשטן ברוך הוא, וואָלטן זיי גענומען יעדעס וואָרט, און וואָלטן עס געמאַכט ווי אַ גאָלדענע קרוין.**

ער זאָל זיך היטן פון קוקן אויף פרויען

לה) דער מענטש זאָל **נזהר זיין פון צו קוקן אויף ווייבער**. דער **ראשית חכמה** שרייבט, דער וואָס זעט אַן אשת איש, און האָט זיך אַפילו נישט מתכוין געווען זי צו זען, און ער האָט הנאה פון דעם זען, ווערט ער געשטראָפט. איז שוין אַ פשיטא אַז ער זאָל זיך נישט מתכוין זיין צו קוקן אויף אַ פרוי, נאָר די תורה איז דאָך אָבער נישט געגעבן געוואָרן צו מלאכים, און נישט יעדער מענטש איז זוכה צו זיצן שטענדיג אַליין אין אַ באַזונדער חדר, אַז ער זאָל נישט קוקן אויף אַ פרוי, און דאָס רוב מענטשן דאַרפן גיין אויף דעם מאַרק צו זוכן פרנסה, און דאָרט זענען דאָך דאָ ווייבער, דעריבער זאָל ער פריער מבטל זיין אַלע שלעכטע מחשבות אַז ער זאָל נישט קיין הנאה האָבן פון דעם וואָס ער זעט שיינע ווייבער, כדי ער זאָל נישט געשטראָפט ווערן

אויף דעם וואָס ער האָט געקוקט אויף פרעמדע ווייבער. און דער וואָס וויל היטן זיין לייב, זאָל זיך דער ווייטערן פון צו קוקן אויף פרעמדע ווייבער און הנאה צו האָבן פון דעם.

ער זאָל זיך היטן פון בייזערן זיך

לו) דער מענטש זאָל זייער נזהר זיין נישט צו קומען צו כעס.

דער **אר"י** זללה"ה האָט מקפיד געווען אויף דער עבירה מער ווי אויף אַלע עבירות. און **דער כעסן האָט אפשר גאָר קיין תקנה נישט**, ווייל ער טוט אַלעמאָל ווידער די עבירה.

דער **זוהר** שרייבט דער וואָס איז אין כעס, איז מורד אין דעם אויבערשטן ברוך הוא, און מען טאָר זיך נישט דערנענטערן צו אים, ווייל **ער ווערט גערעכנט פאַר אַ ריכטיגע געצן דינער**, און דער וואָס באַהעפט זיך צו אים איז גלייך ווי ער באַהעפט זיך צו געצן דינסט, ווייל דאָס רוהט אין אים. און אין אַלע הימלען רופט מען אויס: **ווייי איז צו דעם דאָזיגן וואָס האָט געדינט צו די געצן**. און דאָס אַנדערע מאָל רופט מען אויס וויי איז צו זיי, ווייל זיי זענען פאַרוואָגלט געוואָרן פון מיר. וואויל איז דעם מענטש וואָס ער ווערט געהיט פון זייער וועג.

נו, זע ווי גרויס און שווער איז דער **גרויסער פגם פון דער שלעכטער מדה פון כעס**. דעריבער, דער וואָס פאַרכט זיך און ציטערט פאַר דעם אויבערשטן, זאָל ער שטענדיג געדענקען די רייד פון דעם **זוהר**, און ער זאָל זוכן גדרים און גרויס היטונג אַז ער זאָל שוין נישט נכשל ווערן אין דעם גרויסן פגם, און זיין לייב זאָל זיין צו אַלע אַזוי ווי

ערד, און ער זאָל תשובה טוהן, וועט אים דער אויבערשטער ברוך הוא מוחל זיין.

הרי, דאָ **האָסטו זעקס און דרייסיג זאַכן**, וואָס דו זאָלסט זיך אין זיי נוהג זיין, כדי דורך זיי אָפּצוטוהן פון זיך די שטרויכלונג פון דעם טויט.

ואע"פ, און כאָטש, צווישן די זאַכן זענען דאָ אזעלכע וואָס עס דאַכט זיך דיר אַז עס איז שווער מקיים צו זיין, פונדעסטוועגן, אויב דו וועסט זיך געוואוינען מיט זיי וועט עס ביי דיר ווערן ווי אַ טבע.

❀ ❀ ❀

הוספות לאות י"א

אַ מורא'דיגע געשיכטע
פון דעם הייליגן מחבר פון "שבט מוסר", ווען ער איז געווען רב אין איזמיר

אין דעם ספר "דרך אמונה" אות צ', צדקה, דף פ"ח ע"ב, ווערט געבראַכט די פאָלגענדע געשיכטע:

הרב אליהו כהן זלה"ה דער מחבר פון ספר "שבט מוסר", האָט געוואוינט אין דער שטאָט איזמיר יע"א. ווען דער רב פון שטאָט איז געשטאָרבן, האָבן די מענטשן און די פירער באַשלאָסן אָנצונעמען הרב אליהו כהן אַלץ אַ רב, זענען זיי אַלע געגאַנגען צו אים אין דער היים און האָבן אים געבעטן אָנצונעמען די שטעלע פון אַ רב און דיין אין שטאָט. נאָך דעם וואָס זיי האָבן אים שטאַרק געבעטן, האָט ער צוגעשטימט דערצו, און האָט זיי געזאָגט "איך וועל ווערן רב אָבער איר זאָלט מיר צוזאָגן אָנצונעמען אַלץ וואָס איך וועל אויף אייך אַרויפלייגן". זיי האָבן עס אָנגענומען און מען האָט געשריבן און גע'חתמ'עט אַ 'שטר קבלה' און מען האָט עס איבערגעגעבן דעם נייעם רב, און אַזוי איז ער געוואָרן רב.

אַ קורצע ווײַלע שפּעטער, שיקט דער רב צו די מענטשן פון שטאָט, אַז זיי זאָלן געבן פינף הונדערט גרוש פאַר צדקה צו צעטיילן פאַר אָרעמע לייט - האָבן זיי געגעבן. די קומענדיקע וואָך האָט ער געהייסן געבן טויזנט גרוש - האָבן זיי געגעבן און מען האָט עס צעטיילט פאַר אָרעמע לייט.

די דריטע וואָך האט ער געשיקט מען זאָל געבן טויזנט און פינעף הונדערט גרוש - האָט מען ווידער געגעבן און צעיילט

פאַר אָרעמע לייט.

די פערטע וואָך האָט ער געהייסן געבן צוויי טויזנט גרוש, האָט מען אים געזאָגט אַז מען וועט נישט געבן, ווייל יעדער וואָך הייסט ער געבן מער און מער.

האָט ער געשיקט רופן די גבירים פון שטאָט, און פרובירט זיי צו באַווירקן אַז זיי זאָלן געבן צוויי טויזנט גרוש יעדער וואָך, און מער וועט עס נישט אַרויפגיין, האָבן זיי געענטפערט אַז דאָס איז אוממעגלעך, יעדער יאָר הונדערט טויזנט גרוש.

האָט זיי דער רב געענטפערט, איך האָב אַזוי אויסגענומען, און אויב איר וועט נישט געבן וואָס איך האָב געהייסן, צי איך זיך צוריק פון די דיינות, און איך ווער אויס רב און דיין. האָבן זיי געענטפערט אַז זיי גיבן נישט, און דער רב האָט זיך אָפגעזאָגט פון די רבנות. דערנאָך האָבן זיי זיך איבערגעטראַכט און דורכגעשמועסט, און זיי האָבן אים צוריק אָנגענומען אַלץ רב און דיין.

דער שלעכטער שר און זיין שוואַרצער סוף

אין יענע צייטן איז געווען איינגעפירט אַז יעדער שר פון אַ שטאָט האָט געשיקט דעם קיסר אַ באַשטימטע סומע געלט, און דער שר האָט איינגעמאָנט פון די איינוואוינער פון זיין שטאָט וויפל ער האָט געוואָלט. און ער האט געהאָט אַ שריפט פון דעם קיסר אַז ער האָט רעכט צו טאָן אין דער שטאָט וואָס ער וויל, אַרעסטירן מענטשן, אויפהענגען און הרגענען, אָן קיינע ערלויבעניש.

איינער פון די שרים, וועלכער איז געווען זייער אַ שלעכטער, איז געקומען קיין איזמיר, און האָט איינגעזאַמלט אַלע פאָליציי און די מוסרים און די אָנפירער פון שטאָט, און האָט זיי אָנגעזאָגט מען זאָל אים לאָזן וויסן וויפל געלט יעדער

איינוואוינער פון דער שטאָט - אַ איד צי אַ גוי - פּאַרמאָגט. דער שר האָט אָנגעזאָגט אַז יעדערער זאָל אים געבן וויפל געלט ער האָט. צום ביישפּיל: ער האָט געוואוסט אַז ראובן האָט צען טויזנט גרוש, האָט ער אָנגעזאָגט ראובן זאָל אים געבן צען טויזנט גרוש. און אַז ער האָט געוואוסט אַז שמעון האָט פינף טויזנט גרוש, האָט ער אָנגעזאָגט שמעון זאָל אים געבן פינף טויזנט גרוש, און אַזוי יעדער אינער זאָל אים געבן זיין גאַנץ פאַרמעגן. דער שר האָט אויף דעם באַשטימט אַ צייט פון צוויי חדשים, יעדער וואָך אַ געוויסע סומע געלט, ביז זיי וועלן באַצאָלן די גאַנצע געלט, און ווער עס וועט נישט אויספּאָלגן און נישט באַצאָלן וועט מען הרגענען.

האָט הרב אליהו זיע"א צוזאַמענגערופן די גבאים און האָט זיי אָנגעזאָגט, אַז אַלץ וואָס זיי קלייבן צוזאַמען פון די מענטשן זאָלן זיי ברענגען צו אים, און ער וועט זיי באַצאָלן מיט פראָצענטן מער ווי דער שטייגער, יעדער מאָנאַט. די גבאים האָבן אויסגעפאָלגט און געברענגט דאָס אויפגעמאָנטע געלט צו דעם רב. דער רב האָט געהייסן זאָגן דעם שר אַז די געלט איז ביים רב, און ער וועט שוין רעדן מיטן שר. דער רב האָט אויסגערופן פאַר אַלע מענטשן וואָס ער האָט גערעדט מיט די גבאים, און אַזוי האָבן אַלע גלייך געגעבן.

עס איז אַריבער עטלעכע טעג און דער שר האָט זיך נאָכגעפרעגט, ווער איז עס דער רב און וואָס פאַר אַ רעכט האָט ער צו נעמען דאָס געלט? האָט מען אים געזאָגט, אַז דער רב איז אַ גרויסער מענטש, אַ חסיד, אַ באַגלייבטער מענטש, און זיכער מיינט ער דיין טובה און די טובה פון די מענטשן פון שטאָט, און ער איז אַ קלוגער מענטש. רעד זיך דורך מיט אים וועסטו זען אַז עס איז ריכטיג.

אויף צו מאָגנס האָט ער געשיקט רופן דעם רב. דער שר האָט געפרעגט דעם רב, וואָס האָסטו געטאָן, דו האָסט גענומען די גאַנצע געלט פון די גבאים. האָט ער רב געענטפערט אַז איך האָב נישט געגעבן קיין רעסיט (קבלה) אויף אַלץ וואָס איך האָב גענומען נאָר עס איז פאַרזיגלט מיט מיין זיגל. האָט דער שר געזאָגט, איך האָב וועגן דעם געהערט.

האָט זיך דער רב אָנגערופן צו דעם שר, הער מיך אויס מיין האַר, איך האָב אַ גוטע עצה צו דעם שר און צו דעם קיסר יר"ה. אויב דו וועסט צונעמען די גאַנצע געלט פון די מענטשן און זיי וועלן אָרעם ווערן, ווי אַזוי וועלן זיי מעגלעך געבן שטייערן צו דעם קיסר, דערפאַר װעל איך זיי אָפּגעבן זייער געלט מיט פראָצענט מער ווי געוויינטלעך, אַז זיי זאָלן האַנדלען און פאַרדינען און וועלן זיין אומשטאַנד צו צאָלן שטייערן, און אַזוי אַרום וועט דער שר פאַרדינען דאָפּלט, און אויך זיי וועלן פאַרדינען, און זיי וועלן רייך ווערן, און זיי וועלן דיר געבן דעם קרן און דעם ריוח, און אויב דו ווילסט שרייב אויף אַ שטר אויף די סומע געלט.

האָט אים דער שר געזאָגט, די זאַך איז גוט, און דו ביסט ערלויבט צו טאָן ווי דו פאַרשטייסט, און די מענטשן האָבן וועגן דעם אין גאַנצן נישט געוואוסט. אַ מאָנאַט שפּעטער איז אויסגעבראָכן אַ פייער און דער שר איז פאַרברענט געוואָרן, און אַלע פאַפּירן וועגן מאָנען די געלט, און אַלץ וואָס ער האָט געהאַט אין שטוב, איז פאַרברענט געוואָרן, און די גאַנצע געלט איז געבליבן ביים רב ז"ל און אויך די פראָצענטן. פון דעמאָלט איז שטיל געוואָרן.

דער רב האָט געשיקט אַלע אָנפירער פון דער שטאָט און האָט זיי צוריקגעגעבן דעם גאַנצן פאַרמעגן וואָס זיי האָבן אים געגעבן, און האָט מיט זיי אָפּגעמאַכט אַז פון היינט און ווייטער

זאָלן זיי געבן צדקה צו אָרעמע לייט יעדן ערב שבת וויפל ער וועט אויף זיי אַרויפלייגן, און זיי האָבן עס אָנגענומען צופרידענערהייט.

ביז אַהער איז די געשיכטע וואָס איך האָב געהערט פון הרה"ג כמהר"ר ישעיה דיין זללה"ה.

❖❖❖

דורך געבן צדקה לעבט מען לענגער

דער בעל "שבט מוסר" ברענגט אין זיין ספר "מעיל צדקה פון זוהר הקדוש (ויקרא דף לט, ב) אַז דער וועלכער שטעלט צופרידן דעם אָרעמאַן מיט צדקה, אַפילו עס איז געקומען די צייט פון דעם מענטשן צו שטאַרבן, טוט אים השם יתברך פאַרמערן די יאָרן דורך די צדקה וואָס ער האט געטאָן.

❖❖❖

צוריסן דעם גזר-דין צוליב צדקה

די גמרא בבא בתרא דף י"א דערציילט אַז מען האָט געזאָגט אויף בנימין הצדיק אַז ער איז געווען אַ גבאי צדקה. אַמאָל אין אַ הונגער-יאָר איז געקומען צו אים אַ פרוי, און האָט געזאָגט: "רבי, גיב מיר עסן". האָט בנימין געזאָגט צו דער פרוי: "איך שווער אַז אין דעם קעסטל איז נישטאָ קיין איין גראָשן פון צדקה געלט". האָט די פרוי זיך אָנגערופן צו בנימין: "רבי, אויב

דו ווערסט מיך נישט שפייזן וועלן שטאַרבן די פרוי מיט זיבן קינדער". האָט בנימין איר געגעבן עסן פון זיין געלט.

אין אַ צייט שפּעטער איז בנימין הצדיק קראַנק געוואָרן און זיין לעבן איז געווען אין גרויס געפאַר. האָבן די מלאכים געזאָגט צו השם יתברך: "רבונו של עולם, דו האָסט געזאָגט אַז דער וועלכער דערהאַלט ביים לעבן אַפילו איין מענטש, איין איד, איז גלייך ווי ער וואָלט דערהאַלטן ביים לעבן אַ גאַנצע וועלט מענטשן, און בנימין הצדיק האט דערהאַלטן ביים לעבן אַ פרוי מיט זיבן קינדער - זאָל ער שטאַרבן ביי די ווייניק יאָרן וואָס ער האָט געלעבט? האָט מען באַלד צוריסן דעם גזר-דין. מיר האָבן געלערנט, מען האָט צוגעגעבן צו זיינע יאָרן נאָך צוויי און צוואַנציק יאָר.

דורך צדקה גיט מען אַריין לעבעדיקייט אין דעם אָרעמאַן

אין תהילים רב ייבי קאַפּיטל ל"ג שטייט, אַז "עני חשוב כמת", אַן אָרעמאַן איז גלייך ווי אַ טויטער, און ביים געבן אים צדקה איז מען אים מחיה. איז דאָס פונקט ווי תחיית המתים, און מען איז גורם אַז השי"ת זאָל משפיע זיין כל טוב, אַלעס גוטס און מחיה זיין די גאַנצע וועלט וואָס זיי זיינען געגליכן צו מתים. אין דעם זכות פון צדקה וועט השי"ת שיקן משיח צדקנו און בזכות צדקה וועט זיין תחיית המתים, ווי עס שטייט "בצדקה תכונני".

דאָס געלט דאַרף זיין ריין

מקשה אחת זהב טהור. "מקשה אחת" - די שווערסטע זאַך איז "זהב טהור", אַז דאָס פאַרמעגן פון מענטשן און זיין געלט זאָלן זיין ריין און ערליך, אָן שווינדל און רמאות...

דורך צדקה זעט מען דעם פנים פון השי"ת

די גמרא זאָגט אין בבא בתרא דף י' ע"א, רבי דוסתאי ברבי ינאי האָט געְדרשנ'ט, קום און זע אַז די פירונג פון השם יתברך איז ניט ווי די פירונג פון אַ מענטשן. די פירונג פון אַ מענטשן איז, אַז אַ מענטש ברענגט אַ גרויסע מתנה צו אַ מלך, ווייס ער נאָך ניט צי מען וועט אָננעמען פון אים די מתנה, אָדער מען וועט עס ניט אָננעמען. און אויב מען וועט אָננעמען פון אים די מתנה, ווייס ער נאָך ניט צי ער וועט זען דעם פנים פון דעם מלך, צי נישט. אָבער השם יתברך איז אַנדערש: אַז אַ מענטש גיט אַ פרוטה צו אַן אָרעמאַן איז ער זוכה צו זען דעם פנים פון דער שכינה, אַזוי ווי עס שטייט אין פסוק, דוד המלך האָט געזאָגט, אַז איך גיב צדקה בין איך זוכה צו זען דיין פנים.

זאָלסט קוקן אויף דעם אָרעמאַן מיט די האַרץ

עס שטייט אין ספר "ראשית חכמה" (שער הענוה פרק א') אַז דער מענטש זאָל האָבן אָפענע אויגן, דעמאָלט וועט ער זיך קענען מרחם זיין אויף דעם אָרעמאַן. ער זאָל זיך לערנען פון השם יתברך, ווי עס שטייט אין פסוק (תהלים לג) "הנה עין ד' אל יראיו למיחלים לחסדו", השי"ת איז צו זיינע יראים, צו די וואָס האָפן צו זיין חסד. אויך שטייט (תהלים קכא) "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", עס דרימלט נישט און שלאָפט נישט דער היטער פון ישראל. ער היט און ער איז זיך מרחם אויף יעדן איינעם.

אויך דאַרף מען זיין אַ ותרן מיט זיין געלט און געבן מיט אַ גוט אויג, ווי עס שטייט (משלי כב) "טוב עין הוא יבורך", דער וואָס האָט אַ גוט אויג ווערט געבענטשט.

אויך דער וועלכער עס גיט צדקה לעבט לאַנג, ווי עס שטייט אין גמרא (מגילה פרק בני העיר): מען האָט געפרעגט ר' נחוניא בן הקנה, דורך וועלכן זכות ביסטו מאריך ימים? האָט ער

געענטפערט, ווייל איך בין אַ ותרן מיט מיין געלט, איך האָב אין מיין גאַנצן לעבן פאַרטיילט פיל געלט.

די גרויסקייט פון צדקה

עס שטייט אין ספר "מעיל צדקה" (אין נאָמען פון ר"ח) אַז צדקה געבן איז אַזוי גרויס, אַז אַפילו השם יתברך ווערט דערמיט געהייליקט, ווי עס שטייט "והא-ל הקדוש נקדש בצדקה", דער הייליגער באַשעפער ווערט געהייליגט דורך צדקה.

צדקה איז דער מלך פון די מצוות

עס שטייט אין ספר "אור החכמה" (פ' וירא) אַז צדקה איז כולל אַלע מצוות. פונקט אַזוי ווי דאָס האַרץ גיט אַריין חיות אין אַלע איברים און אַזוי ווי די זון גיט אַריין חיות און טוט אויפלעבן די וועלט, אַזוי אויך איז צדקה דער מלך פון אַלע מצוות און דאָס גיט אַריין חיות אין דעם מענטש אין דער וועלט און אין יענער וועלט.

עס שטייט אין ספר "נועם אלימלך" (ליקוטים) אַז דורך צדקה טוט מען מעורר זיין אין הימל אַז השם יתברך זאָל געבן צדקה פאַר אַלע אידן.

צדקה נוצט צו אַלעס

עס שטייט אין ספר "אור הגנוז" (פ' תרומה) אַז עס איז נישטאָ נאָך אַ זאַך וואָס עס זאָל נוצן פאַר דעם מענטשן צו אַלעס ווי צדקה, פון דעם וואָס דער מענטש פאַרדינט מיט זיינע אייגענע הענט, מיגיע כפו.

צדקה פון דעם רבי'ן ר' שמעלקא מניקלסבורג

עס איז געווען אַמאָל אַ מעשה ביים רבי'ן ר' שמעלקא זי"ע, וואָס איינמאָל איז צו אים געקומען אַ חשוב'ער אָרעמאַן

און האָט נישט געהאַט וואָס אים צו געבן. האָט ער אַרויסגענומען אַ טייערן רינג פון זיין שראַנק און אים געגעבן. שפּעטער איז אָנגעקומען די רביצין און ווען זי האָט זיך דערפון דערוואוסט האָט זי זיך גענומען בייזערן, און געזאָגט דו ווייסט דאָך אַז דער רינג איז פיל מער ווערט. עס איז ווערט דריי גילדן. איז דער רבי ר' שמעלקא געגאַנגען און תיכף געלאָזט רופן דעם אָרעמאַן און אים אָנגעזאָגט אַז דער רינג איז ווערט דרי גילדן, און ממילא זאָל ער עס נישט פאַרקויפן פאַר ביליגער.

אין זכות פון צדקה איז ער געוואָרן אַ גרויסער עושר

עס שטייט אין הייליגן ספר "דברי יחזקאל", אַז דער הייליגער רבי מענדעלע מרימאַנאָוו זי"ע האָט אַמאָל געבענטשט אַ איד ער זאָל זיין אַ גביר און ער איז געוואָרן אַ גרויסער עושר. האָט אים דער ראָפּשיצער רב זי"ע געפרעגט היתכן וואָס ער האָט געגעבן אַזאַ גרויס עשירות פאַר איין מענטש. האָט אים דער רבי ר' מענדעלע געענטפערט **איך האָב אים געבענטשט סתם מיט עשירות, און ער איז אַ גרויסער בעל צדקה ווערט ער מער געבענטשט**, ווייל דאָס וואָרט "ונתנו" מאַכט צוריקוועגס אויך "ונתנו", דאָס הייסט ווען אַ איד גיט אַ סך צדקה אָן אַ שיעור, גיט מען אים אויך מן השמים עשירות אָן אַ שיעור, און עס פעלט אים גאָרנישט פון דעם וואָס ער גיט אַוועק אויף צדקה.

❖ ❖ ❖

בספר דרך אמונה אות צ' צדקה, דף פ"ח ע"ב, וזת"ד:

מעשה שהיה בימי הרב אליהו כהן זלה"ה בעל ספר שבט מוסר, שהיה בעיר איזמיר יע"א שמת הרב שלהם, עמדו הקהל והיחידי סגולה נמנו וגמרו להעמיד עליהם לרב ומו"ץ את הרב אליהו כהן, והלכו כל הק"ק לבית הרב ואמרו לו במטותא מניה דמר שתהיה דיין ומו"ץ עלינו. אחר רוב הפצרות א"ל אני אשב לדון אך ורק בתנאי

שתקבלו עליכם כל מה שאני גוזר עליכם, וקבלו עליהם וכתבו וחתמו שטר קבלה ונתנו ליד הרב הנזכר, ומלך עליהם וישב לדון.

שלח אחריהם שליח בית דין ואמר להם צריכים אתם לתת חמש מאות גרוש לצדקה לחלקה לעניים, ויתנו לו. שבוע שני גזר עליהם שיתנו אלף רוש, נתנו לו וחלקו לעניים.

שבוע ג׳ שלח להם שיתנו אלף ות״ק גרוש ויתנו וחלקם לעניים. שבוע ד׳ שלח אחריהם שיתנו ב׳ אלפים גרוש, שלחו לו שלא יתנו שבכל שבת מוסיף והולך אין לדבר סוף.

שלח אחריהם והביא כל הגבירים, ודבר על לבם שיתנו ומהיום והלאה לא אוסיף עוד להוסיף אלא בכל שבוע ב׳ אלפים גרוש, א״ל לא נוכל לעמוד בדבר הזה, כל שנה מאה אלף גרוש.

השיב להם הרב, אני התניתי עמכם כך, ואם לא תקבלו ליתן הסך שאמרתי בכל שנה אני מושך את עצמי מן הדיינות. השיבו לו שלא יתנו, ובטל הרב מלהיות דיין עליה. אח״כ נתיעצו יחד והסכימו לדבריו, והחזירהו להיות דיין ומו״ץ עליהם.

אחר הדברים האלה גדל המלך שר אחד מן השרים אביר לב ואכזר. בזמנם כל שר אשר ישלח המלך לערים פא״שה, נתן למלך דבר קצוב לשנה ולקח הפאשה מסים וארנוניות הנהוג והבלתי נהוג כל אשר רצה. ובידו כתב פרמ״אן מן המלך הן לאסור, להרוג ולתלות כל מי שירצה בלי רשות המלך.

ויבוא לאיזמיר, אחר כמה ימים שלח וקבץ את כל שוטרי העיר והמוסרים והמוכ׳תרייה המסים, ואמר להם שיגידו לו על כל בני העיר הישראלים וגם הערלים כל אחד ואחד כמה ממון ועושר יש לו, העשיר כעושרו והדל כדלותו, עד שידע כל אחד ואחד כמה ממון יש לו. עמד וגזר גזירה על כל אחד ואחד שיתן לשופט כל אשר תחת ידו. דרך משל: ידע בראובן שיש לו עשרת אלפים גרוש, גזר עליו שיתן עשרת אלפים בתוך ב׳ חדשים, ידע בשמעון שיש לו ה׳ אלפים, גזר

עליו שיתן ה׳ אלפים, וכן על דרך זה כל אחד מישראל כל מה שיש לו, עד שיעני את כל הקהל, ונתן להם זמן ב׳ חדשים כל שבוע סך מסויים, עד תשלום כל הסך הקצוב על הקהל ומנה שוטרים לגבות, וכל מי שמסרב ולא יתן יהרג.

עמד הרב אליהו זיע״א ואמר לגבאים כל מה שתגבו מן הקהל תנו לידי, ואני אתן לידכם כל אחד מכם חצי ממונו ברבית יותר מן הנהוג מדי חדש בחדשו, וכן עשו הגבאים כל יום מה שגבו היו נותנים ליד הרב. וכן תאמרו לשר גבינו ונתננו ליד הרב, ואני אתפייס עם השר. הרב הכריז לקהל מה שסיכם עם הגבאים, וגבו הכל במהרה.

אחר כמה ימים שלח אחר השרים והסגנים של העיר וא״ל מי זה הרב ובמה כחו ליקח המעות? אמרו לו, רבינו שמו נודע בשערים שחסיד הוא, נאמן גדול ואמיתי, ובודאי הגמור שמתכוין לטובתך ולטובת הקהל, והוא בעל עצה נכונה. שלח אחריו בכבוד ותראה דבריו טובים ונכונים.

למחר שלח אחר הרב ואמר לו מה זאת עשית, לקחת כל הסך מיד הגבאים. ענה לו הרב ולא שלחתי שובר בכל מה שלקחתי וחתום בחתימת ידי ליתנו ביד אדוני, א״ל הגיעני. אז אמר הרב להשר שמעני אדוני עצה טובה לרו״מ ולמלך יר״ה, אם תקח כל ממונם ויהיו עניים מרודים, איך יוכלו ליתן מס המלך וכ׳ראג׳ וכיוצא, לכן אני נותן להם ברשותך ממונם ברבית כפלים מן הנהוג, והם ירויחו תמיד במו״מ ויתנו המס והגומרוג וכל כיוצא בזה, ואדוני ירויח כפלים, וגם הם ירויחו, ויהיו עשירים, ויתנו לך הקרן והריוח, ואם ירצה אדוני תכתוב עלי שטר סנ״ד בכל הסך.

אמר לו השר, טוב הדבר והרשות נתונה בידך מה שתרצה לעשות, והקהל לא ידעו מזה כלל. אחר חודש ימים נפלה שרפה, ונשרף השר, והצרא׳יה וגם היריעות, וכל אשר יש לו בבית וכו׳, ונשאר כל הממון ביד הרב ז״ל ואפי׳ הרבית. אחר חודש ימים ותשקוט הארץ,

שלח הרב וקבץ את כל הק"ה והחזיר להם את כל הרכוש, והתנה עמהם מאותו זמן ואילך לעשות צדקה עם העניים בכל שבת כל מה שיגזור עליהם, וקבלו עליהם בשמחה ובטוב לבב.

ע"כ המעשה ששמעתי מפי הרה"ג כמהר"ר ישעיה דיין זלה"ה.

❖ ❖ ❖

הוספה לאות ט"ז, ס"ק ה׳ - ע׳ ט׳

דער עונש פון אַ פרוי וואָס האָט נישט אויפגעצויגן איר זון צו תלמוד תורה

הצדיק רבי יצחק חיות איז אַמאָל זייער שטאַרק קראַנק געוואָרן, און פון די שלאַפקייט איז ער געלעגן דריי טעג און דריי נעכט באַוואוסטלאָז, כמעט וואָס ער איז אויסגעגאַנגען. דעם פערטן טאָג איז ער געקומען צו זיך, און איז אויפגעשטאַנען אויף די פיס ווי אַ געזונטער מענטש. ווען ער האָט זיך אויפגעכאַפּט, זענען געשטאַנען אַרום אים מענטשן פון זיין חַבורא, וואָס האָבן געזען מיט זייערע אויגן תחיית המתים ממש...

ווען זיי האָבן געזען רבי יצחק'ן גאַנץ און געזונט, האָבן זיי אים געבעטן, ער זאָל אַנטפלעקן פאַר זיי, וואָס ער האָט געזען אין די עולמות עליונים. האָט ער געענטפערט: איך האָב נישט קיין רעכט צו אַנטפלעקן די באַהאַלטענע זאַכן פון אויבן. האָבן זיי אים געזאָגט: מיר האָבן דאָך מיט אונזערע אייגענע אויגן געזען, ווי דער רבי צערייסט זיינע קליידער און עס רינען טרערן פון זיינע אויגן. אויב אַזוי – האָט ער געזאָגט: וועל איך אייך דערציילן:

ווען מיין נשמה איז אַרויס פון מיין קערפּער, איז געקומען צו מיר אַן אַלטער איד, אַן אָנגעזעענער מענטש און געזאָגט צו מיר: איך בין דיין עלטער זיידע, דער אב-בית-דין פון די שטאָט ווילנא, מנחם מאָניש חיות. אייל זיך צו, און קום מיט מיר צום משפט פאַר'ן בית-דין-של-מעלה. אויב מען וועט אין דיר נישט זען קיין עולה, וועט מען דיר צוגעבן נאָך יאָרן צום לעבן. ער האָט מיר גענומען און געפירט צום

בית-דין-של-מעלה. ביי די טיר האָבן מיר זיך אָפּגעשטעלט. איך האָב געוואַרט אינדרויסן, און ער איז אַריינגעגאַנגען. ער האָט אויסגערעכנט פאַר זיי מיינע מעשים טובים וואָס איך האָב געטאָן זינט איך בין באַשאַפן געוואָרן.

שטייענדיג ביי דער טיר, באַמערק איך דעם גאון רבי יצחק, פּראָגער רב. ווען ער האָט דערזען ווי איך שטיי און ציטער מפּחד עליון – האָט ער מיר געטרייסט זאָגנדיג: שרעק זיך נישט מיין קינד, איך בין דיין זיידנס זיידע, לויט דיינע מעשים טובים וועסטו בלייבן לעבן. אין אָנהייב טאַקע האָט מען דיך געוואָלט משפּט׳ן צום טויט, אָבער די מליצי יושר האָבן דיך געראַטעוועט, און הרב רבי שבתי פון די שטאָט סקאָליע וועט זיין אַנשטאָט דיר...

נאָכדעם דערנענטערט זיך מיין עלטער זיידע רבי מנחם מאָניש און זאָגט מיר אָן די בשורה, אַז אין זכות פון מיינע מעשים טובים האָט מען מיר צוגעלייגט נייע יאָרן. ער האָט מיר געלאָזט וויסן, אַז אין עולם העליון באַגלייטן די צדיקים, די מלאכים וועלכע זענען באַשאַפן געוואָרן פון זייערע גוטע מעשים... צוגעבנדיג, איך זאָל נעמען אויף זיך דעם יאָך פון גלות...

״אין דיין גלות – זאָגט ער מיר– וועסטו גיין מיט שרעק צווישן די קליפּות. דו וועסט גיין צו אַ גרויסע שטאָט, דאָרטן וועט דיך אויפנעמען די גאַנצע קהילה, נאָר וויסן זאָלסטו, אַז זיי אַלע זענען קליפּות, און זאָלסט זיי גאָרנישט ענטפערן. שפּעטער וועלן זיי זיך פאַרשטעלן פאַר הינט וועלכע וועלן דיך אַרומרינגלען, און זיך דערנענטערן צו דיר און בילן זייערע פּחדים׳דיג. אָבער זיי וועלן נישט קענען צוטרעטן צו דיינע פיר איילן – דאָס איז נאָר דיך איבער צו שרעקן. האָב נישט קיין מורא, ווייל נאָכדעם וועלן זיי דיך אָפּלאָזן.״

״נאָכדעם וועסטו גיין צו אַ הויכן באַרג, וואָס פון איין זייט איז ער קרום און פון דער צווייטער זייט איז ער גלייך ווי אַ

וואַנט, אויף דעם באַרג זאָלסטו זיך אַרויפדראַפּען כאָטש דו וועסט זיך שרעקן. ווען דו וועסט אַרויפגיין זאָלסטו בעטן מיט גרויס כוונה צום בורא עולם, ביז דיין האַרץ וועט צעגיין ווי וואַסער״...

ער האָט געענדיגט זיינע ווערטער, און נעלם געוואָרן פאַר מיינע אויגן. איך בין געבליבן אַליין... דאַן זענען געקומען די אַלע צייכנס וואָס מיין עלטער זיידע האָט מיר געזאָגט: איך בין געגאַנגען צו אַ גרויסע שטאָט, און די גאַנצע שטאָט איז מיר אַקעגן געקומען, איך האָב געדענקט די ווערטער פון צדיק און איך האָב פאָרגעזעצט אין מיין וועג אָן שרעק... ווייל איך האָב געוואוסט אַז דאָס זענען קליפות, ווי דער זיידע האָט געזאָגט, אין אָנהויב וועלן זיי אויסזען ווי מענטשן, און נאָכדעם ווי הינט, זיי האָבן געשריגן און געבילט איינער נאָכן אַנדערן.

ווען איך בין געראַטעוועט געוואָרן פון זיי מיט גאָט׳ס רחמנות, בין איך געגאַנגען צום הויכן באַרג און וואַרעם מתפלל געווען מיט טרערן פאַר השם-יתברך. אין דעם מאָמענט האָבן די אָנוועזנדע באַמערקט מיינע טרערן. ווייל אין דער צייט ווען מיין נשמה האָט זיך געמיט און מתפלל געווען, האָט דאָס משפיע געווען אין מיין גוף און דערוועקט מיין חיות.

מיין עלטער-זיידע האָט זיך ווידער באַוויזן און מיך געטרייסט מיט האַרציגע ווערטער. מיר זענען געגאַנגען צוזאַמען צו אַ פעלד פול מיט בלומען, וואָס האָט געהאַט זייער אַ גוטן ריח. האָט דער צדיק מיך געהייסן שמעקן פון די בלומען, כדי מיך אויפצולעבן, און דאָרט האָט ער געלערנט מיט מיר די סודות התורה.

ווען מיר זענען אַוועק פון יענעם אָרט און געגאַנגען אונזער וועג, האָבן מיר געהערט אַ רעש פון וועגענער מיט רייטערס, אַסאַך מענטשן דערנענטערן זיך צו אונז, אין שפּיץ פון זיי איז אַ גרויסער שר אין אַ ספּעציעלן וואָגן, דאָס זענען געווען קליפות אין געשטאַלט פון מענטשן... צום וואָגן פון שר איז געווען צוגעבונדן אַ פרוי וועלכע

האָט געהאַלטן אין איר האַנט אַ קינד, און בײדע האָבן געליטן צער און ביטערע יסורים. די מלאכי חבלה װעלכע האָבן געהאַלטן אײזערנע קאַמען אין זײערע הענט האָבן געװאָלט אָפּשינדן פון זײ די הויט, און זײ האָבן בײדן גע׳הרג׳עט, און װידער לעבעדיג געמאַכט. די פרוי מיטן קינד האָבן געשריגן מיט ביטערע קולות... עס האָט זיך דערהערט אַ כרוז: **״אַזוי זאָל געטאָן װערן צו אַ פרוי װאָס האָט נישט דערצויגן איר זון צו תלמוד-תורה״!**

דאָס בילד איז געװען מורא׳דיג. מײן האַרץ איז אויסגעגאַנגען פון צער אויף זײ. מײן עלטער-זײדע האָט געפרעגט דעם ממונה: ביז װי לאַנג װעט איר זײ אַזוי פײניגן? איך האָב דאָס אויך זײער געװאָלט װיסן, האָט דער ממונה געענטפערט: דער מאַן פון די פרוי איז געװען אַ גרויסער צדיק, ער זיצט יעצט אין גן-עדן, און נאָך אַביסל װעט ער ערשײנען מיט אַ פײערדיגן װאָגן אין באַגלײטונג פון מלאכי-עליון. זײן כבוד איז גרויס און ער האָט אַ קראַפט צו ראַטעװען זײן פרוי מיטן קינד פון מײנע הענט. גלײך איז דערשינען דער מאַן פון די פרוי מיט אַ באַגלײטונג פון מלאכים. ער האָט געריטן אויף פײערדיגע פערד. װען די פרוי האָט דערזען איר מאַן, האָט זי אויפגעהויבן איר קול מיט אַ ביטער געװײן, זי האָט געשריגן און געפאַלן צו זײנע פיס זאָגנדיג: געדענק נאָר מײן מאַן, װאָס איך האָב דיך געשפּײזט און דיר נישט מבטל געװען פון לערנען אַסאַך יאָרן, איך בעט דיך, האָב רחמנות און ראַטעװע מיר פון די מחבלים!... דער צדיק איז אַרויס פון װאָגן און אַרויסגעצויגן זײן פרוי מיטן קינד פון די מלאכי חבלה און זײ אַרײנגעזעצט אין זײן װאָגן...

נאָכדעם האָט מײן עלטער זײדע מיך אָנגעכאַפּט בײ דער האַנט און געפירט צום גן-עדן-העליון, װען דער צדיק איז צוגעקומען נאָנט צום גן-עדן מיט זײן פרוי און קינד, האָבן די שומרים אים נישט אַרײנגעלאָזט צוזאַמען מיט זײ, זאָגנדיג: אַלײן ביסטו אַרויס פון דאָ, פאַרװאָס׳זשע האָסטו מיטגעבראַכט אַ פרוי מיט אַ קינד?... איז דער

צדיק שנעל אַליין אַריין אין גן-עדן און געפרעגט דעם בית-דין-של-מעלה וועגן משפט פון זיין פרוי, האָט מען אים געענטפערט: די פרוי מיט איר קינד זאָלן בלייבן זיצן ביי דער טיר, און דו אַליין גיי אַריין. מיט דער צייט, ווען עס וועט קומען דער ריכטיגער זמן, וועט די פרוי באַקומען איר שכר וואָס זי האָט דיך מפרנס געווען און דיך געלאָזט לערנען תורה. די פרוי האָט זיך זייער געפרייט און געדאַנקט השם יתברך פאַר זיינע גרויסע חסדים.

מיין עלטער-זיידע האָט ווייטער פאָרגעזעצט מיט מיר, דעם וועג אַריין אין גן-עדן-העליון, דאָרט האָב איך געזען צדיקים זיצן מיט קרוינען אויף זייערע קעפּ און זענען נהנה מזיו השכינה. עס האָבן זיך געעפנט די טויערן, און מען האָט געמאַכט פּלאַץ פאַר אַ צדיק, אַ גרויסער תלמיד-חכם, וואָס איז יעצט נפטר געוואָרן. מען האָט אויסגערופן: "אַ צדיק קומט אין גן עדן"!... מיט אים זענען מיטגעקומען אַ גרויסע מחנה מלאכים, גרויסע ליכטיגקייטן האָבן געלויכטן אַרום אים. מלאכים וועלכע זענען באַשאַפן געוואָרן דורך זיינע גוטע מעשים, זענען אויפגעשטאַנען און אים אויפגענומען מיט גרויס כבוד. דער צדיק איז אויפגעשטאַנען און האָט גע׳דרשנט פאַר זיי סתרי-תורה. מ׳האָט אים אַרויפגעזעצט אויבן אָן.

מען האָט אים געברענגט אַ ספר-תורה און ער האָט עס מקבל געווען מיט ליבשאַפט און פרייד, מען האָט אויסגערופן: דער מענטש האָט מקיים געווען וואָס עס שטייט אין דעם ספר? האָט דער צדיק געענטפערט: איך האָב מקיים געווען באמת ובאמונה אַלעס וואָס איז געשריבן אין דעם ספר... איז אַרויס אַ כרוז פון בית-דין-של-מעלה: זאָלן קומען עדים און עדות זאָגן! באַלד זענען זיך צונויפגעקומען הייליגע מלאכים און געזאָגט: מיר זענען עדות, ווייל אין זכות פון זיינע גוטע מעשים זענען מיר באַשאַפן געוואָרן... אַן אַנדערע גרופּע מלאכים וועלכע זענען באַשאַפן געוואָרן פון זיינע ריינע מחשבות – האָבן זיך געשטעלט אויף זיין רעכטע זייט צו זאָגן זיינע זכותים... דער

בית-דין-של-מעלה האָט ווייטער געפרעגט: האָט דער מענטש מקיים געווען אַלץ וואָס עס שטייט אין תורה-שבעל-פה וואָס איז געזאגט געוואָרן צו משה אין סיני? האָט דער צדיק געענטפערט: איך האָב מקיים געווען... איז אַרויס אַ כרוז און געזאָגט: זאָל מען ברענגען פאַר אים די פיר חלקים פון שולחן-ערוך, אין וועלכע עס ווערט דערמאַנט גאַנץ ש"ס אין קורצן. ווען מען האָט עס געברענגט, האָט דער צדיק געזאָגט: אַלץ וואָס איז געשריבן אין זיי האָב איך מקיים געווען און גאָרנישט פאַרפעלט, און הייליגע מלאכים זענען געקומען עדות זאָגן אַז ער איז אַ צדיק און אַ גלייכער מענטש.

מען האָט ווייטער געפרעגט: האָסטו זיך געפירט אַזוי ווי עס שטייט געשריבן אין שולחן-ערוך אורח-חיים, ווען דו האָסט דערמאַנט דעם שם הוי"ה, האָסטו אינזינען געהאַט, אַז ער איז אַ היה הוה ויהיה?... און ביי דעם שם-אדנות, האָסטו אינזינען געהאַט, אַז ער איז אדון-הכל?... און ביי שם אלוקים האָסטו אינזינען געהאַט, אַז ער איז הכל-יכול אויבן און אונטן?... ווייל ווער עס האָט נישט אינזינען אָט די כוונות, איז אַזוי ווי ער האָט דערמאַנט דעם שם-שמים לבטלה!... האָבן זיינע האָר זיך אויפגעשטעלט פון שרעק און ער האָט זיי גאָרנישט געענטפערט. האָט דער בית-דין זיך אָנגערופן: זאָלן קומען עדים און זאָגן עדות!... זענען געקומען מלאכים אין שוואַרצע קליידער, און האָבן אויפגעהויבן זייער קול מיט אַ געשריי, זיי האָבן אויך צעריסן זייערע קליידער, צוליב דעם וואָס זיי האָבן געהערט גאָט'ס נאָמען גייט אַרויס לבטלה... איז אַרויס אַ קול וואָס האָט געזאָגט: טפה סרוחה, ווי אַזוי האָסטו נישט מורא געהאַט צו דערמאַנען דעם גרויסן פאָרכטיגן נאָמען פון אויבערשטן?... קלויב זיך אויס איינס פון די ברירות: מגולגל ווערן נאָכאַמאָל אין עולם-התחתון... אָדער גיין אין גיהנום... האָט דער צדיק אויסגעקליבן צו גיין אין גיהנום, און נישט נאָכאַמאָל מגולגל ווערן. אויף דעם האָב איך צוריסן די קליידער.

ביז דאָ האָב איך רשות צו דערציילן וואָס איך האָב געזען מיט מיינע אויגן אין עולם האמת.

רבי יצחק חיות, דער אב-בית-דין פון סקאָליע, איז געווען דער זון פון הגאון רבי יעקב חיות, דער זון פון הגאון הקדוש רבי מנחם מאָניש חיות, אב-בית-דין אין ווילנא, דער זון פון הגאון הקדוש אב-בית-דין פון פראָג, פון גזע פון רש״י, וועלכער שטאַמט פון מלכות בית-דוד. ער איז נפטר געוואָרן כ״ו אלול תפ״ו.

(זרע יצחק פון רבי יצחק חיות, אין די הקדמה אויף משניות)

❖ ❖ ❖

הוספה לאות ט״ז, ס״ק ל״ד - ע׳ י״ט
בענין הקטורת

דער מלאך המות האָט געגעבן פאַר משה רבינו ע״ה אַ מתנה, די מעשה הקטורת, וואָס ראַטעוועט פון טויט, ווי עס שטייט אין פסוק "**ויתן את הקטורת ויכפר על העם**".

די גמרא (שבת פרק ח׳) זאָגט: אמר רבי יהושע בן לוי, האָט רבי יהושע בן לוי געזאָגט, בשעה שעלה משה למרום, ווען משה רבינו איז אַרויף אויפן הימל, האָבן די מלאכי השרת זיך אָנגערופן צום אויבערשטן: רבונו של עולם, וואָס טוט עפּעס אַ געבוירענער פון אַ פרוי צווישן אונז?... האָט ער זיי געענטפערט: ער איז געקומען נעמען די תורה! — האָבן זיי געזאָגט: אַ פאַרבאָרגענע גלוסטעניש, וואָס איז באַהאַלטן ביי דיר ניין הונדערט און פיר אין זיבעציג דורות איידער די וועלט איז באַשאַפן געוואָרן, ווילסטו דאָס געבן פאַר אַ בשר-ודם?!... וואָס איז דען דער מענטש אַז דו זאָלסט אים געדענקען און זיך מיט אים רעכענען, גאָט אונזער הער, ווי מעכטיג איז דיין נאָמען איבער די גאַנצע וועלט, גיב דיין שיינקייט (די תורה) אויפ׳ן הימל. האָט הקדוש ברוך הוא געזאָגט צו משה: ענטפער זיי! האָט משה געזאָגט: רבונו של עולם, איך האָב מורא טאָמער וועלן זיי מיר פאַרברענען מיט זייער

אָטעם פון זייער מויל. האָט השם יתברך אים געזאָגט: האַלט זיך אָן אין מיין כסא הכבוד וועסטו זיי קענען ענטפערן...

[**האָט** רבי נחום אויף דעם געזאָגט: דאָס קומט אונז צו לערנען, אַז ער האָט אויסגעשפרייט אויף אים פון די שיין פון זיין שכינה און ער האָט אים איינגעהילט און באַשיצט מיט דעם].

האָט זיך משה רבינו אָנגערופן: רבונו של עולם, אין די תורה וואָס דו גייסט מיר געבן וואָס שטייט דאָרט? "איך בין אייער גאָט וואָס האָט אייך אַרויסגעצויגן פון ארץ מצרים", האָט ער זיי געפרעגט: זענט איר אין מצרים אראָפּגענידערט געוואָרן? איר זענט אונטער פרעה אונטערטעניגט געוואָרן?... וואָס דאַרפט איר דען אַ תורה, ווייטער וואָס שטייט דאָרטן: "איר זאָלט נישט האָבן פרעמדע געטער", ווייטער: "זכור את יום השבת לקדשו" – טוט איר דען אַ מלאכה וואָס איר זאָלט דאַרפן רוען? ווייטער וואָס שטייט דאָרט: "כבד את אביך ואת אמך" איר האָט דען טאַטע און מאַמע? ווייטער: "לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב" – איז דען דאָ קנאה צווישן אייך, האָט איר דען אַ יצר הרע?...

האָבן די מלאכים גלייך מודה געווען צו הקדוש ברוך הוא אַז עס איז רעכט טאַקע צו געבן די תורה צו מענטשן, און יעדער איינער איז געוואָרן פאַר משה רבינו אַ גוטער פריינד און ער האָט אים עפּעס געגעבן אַ מתנה, ווי עס שטייט אין פסוק "עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם", מיט'ן שכר וואָס מען האָט דיר גערופן "אדם" האָסטו אָפּגענומען געשאַנקען, און אויך דער מלאך המות האָט אים איבערגעגעבן עפּעס אַ זאַך וואָס באַהיט פון טויט, וואָס דאָס איז געווען קטורת, ווי עס שטייט אין פסוק "ויתן את הקטורת ויכפר על העם", און ווען ער אַליין זאָגט אים נישט, פון וואַנעט וואָלט ער געוואוסט.

❖ ❖ ❖

הוספה לאות לד

קטורת - אי היו יודעים מעלת הקטורת לפני הקב"ה וכו'.

נקדים מה שכתבו בספרים הקדושים מענין הקטורת, שהיא סגולה בדוקה לומר פרשת הקטורת בכל יום, ועל ידי זה מתבטלים כל הדינים.

א) ובזוהר הקדוש (פרשת וירא דף ק' ע"ב) במדרש הנעלם איתא וז"ל בעידנא דיארע מותנא בבני אנשא קיימא אתגזר וכרוזא אעבר על כל חילא דשמיא דאי ייעלון בנוהי בארעא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ויימרון ברעות נפשא ולבא עניינא דקטורת בוסמין דהוו להו לישראל דיתבטל מותנא מנייהו כו', עכ"ל.

ב) וברעיא מהימנא פרשת פנחס (דף רכ"ד ע"א) כתב וז"ל ולית דבטיל מותנא בעלמא כקטורת כו' מאן דיימא פיטום הקטורת בתר תהלה לדוד בטיל מותנא מביתא עכ"ל, עיי"ש.

ג) ועיין בכסא מלך בהקדמה לתיקונים (דף ח' ע"ב) שכתב גם כן דמי שאומר פיטום הקטורת בכוונה אחר תהלה לדוד, מתיש כח הס"מ ומסיר כל חיותו ואפילו נמסר גזר דין בידו להמיתו או לאחד מבני ביתו ח"ו מבטל הגזר דין בכח פיטום הקטורת, עיי"ש.

ד) וכדאי להעתיק מלשון הזוהר הקדוש בפרשת ויקהל, שמאריך בענין אמירת פרשת הקטורת בכל יום, וגודל הסגולה הטמונה בזה לכל מילי דמיטב, וזה לשון קדשו:

"סימנא דא אתמסר בידנא די בכל אתר דקאמרי בכוונה ורעותא דלבא עובדא דקטרת, דלא שלטא מותנא בההוא אתר ולא נתזק ולא יכלין שאר עמין לשלטאה על ההוא אתר".

"תא חזי האי מאן דדינא רדיף אבתריה, אצטריך להאי קטרת ולאתבא קמי מאריה, דהא סיועא איהו לאסתלקא דינין מניה ובהאי ודאי מסתלקין מיניה אי הוא רגילא בהאי לאדכרא תרין זמנין

ביומא, בצפרא וברמשא, דכתיב (שמות ל׳, ז׳) קטרת סמים בבקר בבקר, וכתיב (שם שם, ח׳) בין הערבים יקטירנה, ודא איהו קיומא דעלמא תדיר, דכתיב (שם) קטרת תמיד לפני ה׳ לדורותיכם, ודאי הוא קיומא דעלמא לתתא וקיומא דעלמא לעילא״.

״**בההוא** אתר דלא אדכר בכל יומא עובדא דקטורת, דינין דלעילא שריין ביה ומותנין סגיאו ביה ועמין אחרנין שלטין עליה, בגין דכתיב (שמות ל׳, ח׳) קטורת תמיד לפני ה׳, תמיד איהו קיימא לפני ה׳ יתיר מכל פלחנין אחרנין״.

״**חביבא** איהו עובדא דקטורת, דהוא יקיר וחביב קמי קודשא בריך הוא, יתיר מכל פלחנין (ורעותין) ועובדין דעלמא, ואף על גב דצלותא איהי מעליא מכלא, עובדא דקטרת הוא יקיר וחביב קמי קודשא בריך הוא״.

״**תא** חזי מה בין צלותא לעובדא דקטרת, צלותא אתקינו לה באתר דקרבנין דהוו עבדי ישראל, וכל אינון קרבנין דהוי עבדין ישראל לאו אינון חשיבין כקטרת, ותו מה בין האי להאי, אלא צלותא איהו תקונא לאתקנא מה דאצטריך, קטרת עביד יתיר מתקין וקשיר קשרין ועביד נהירו יתיר מכולא, ומאן איהו, דאעבר זוהמא ואידכי משכנא וכולא אתנהיר ואתתקן ואתקשר כחדא״.

״**ועל** דא בעינן לאקדמא עובדא דקטרת לצלותא בכל יומא ויומא, לאעברא זוהמא מעלמא דאיהו תקונא דכולא בכל יומא ויומא, כגוונא דההוא קרבנא חביבא דאתרעי ביה קודשא בריך הוא. מלא דא גזרה קיימא קמי קודשא ברך הוא דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא פרשתא (עובדא) דקטרת, ישתזיב מכל מילין בישין חרשין דעלמא ומכל פגעין בישין ומהרהורא בישא ומדינא בישא ומותנא, ולא יתזק כל ההוא יומא, דלא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה, ואצטריך דיכוון ביה״.

״אמר רבי שמעון אי בני נשא הוו ידעי כמה עלאה איהו עובדא דקטרת קמי קודשא בריך הוא, הוו נטלי כל מלה ומלה מניה והוו סלקי לה עטרה על רישייהו ככתרא דדהבא, ומאן דאשתדל ביה בעי לאסתכלא בעובדא דקטורת. ואי יכוון ביה בכל יומא, אית ליה חולקא בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ויסתלק מותנא מניה ומעלמא, וישתזיב מכל דינין דהאי עלמא מסטרין בישין ומדינא דגיהנם ומדינו דמלכא אחרא״, עכ״ל הזוה״ק בפרשת ויקהל.

-והא לך תרגום ללשון הקודש מזוהר הק׳ פרשת ויקהל (דף צ״ח עמוד ג׳, דפוס קרימונא, דף רי״ח):

״סו״ד... כגון זה הקטרת, כל מי שהיה מריח באותו עשן כשהיה עולה אותו עמוד מאותו מעלה עשן היה מברר את לבו בירור לעבוד לאדונו, והיה מעביר ממנו זוהמת היצר הרע, ולא היה לו אלא לב אחד אל מול אביו שבשמים, יען הקטרת שוברת את יצר הרע בכל הצדדים, וכמו שהציץ הי׳ קיים על נס, כך הקטרת, כי אין לך דבר בעולם לשבור הסטרא אחרא חוץ הקטורת, בוא וראה מה כתוב ״קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטורת״ – מה הטעם – ״כי יצא קצף מלפני ה׳ החל הנגף״, שהרי אין מי ששובר את הסטרא אחרא חוץ מקטרת, שאין לך דבר חביב לפני הקב״ה כקטרת, היא עומדת לבטל כשופים ודברים רעים מהבית. ריח ועשן של קטרת שעושים בני אדם לאותה מעשה, והוא מבטלו, ז״ש הקטורת דבר זה גזירה קיימת מלפני הקב״ה, שכל מי שמסתכל (מתבונן) וקורא בכל יום מעשה הקטרת, ינצל מכל דברי כישוף בעולם ומכל פגעים רעים, ומהרהורים רעים וממות, ולא ינזק כל אותו היום, כי לא יוכל הסטרא אחרא לשלוט עליו. (אבל) וצריך שיכוון בה.

אמר ר׳ שמעון, אם היו יודעים בני אדם כמה עליון (חשוב) מעשה הקטרת לפני הקב״ה, היו נוטלים כל מילה ומילה ממנו, ומעלים אותה עטרה על ראשם בכתר זהב. ומי שמשתדל בו צריך להסתכל

(להתבונן) במעשה הקטרת. ואם יכוון בה בכל יום, יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא, ויסתלק המות ממנו ומהעולם, וינצל מכל דיני העוה"ז, מהכוחות הרעים, ומדין גיהנם, ומדין מלכות אחרת. באותה קטרת, כשעולה העשן בעמוד, הכהן היה רואה אותיות של סוד השם הקדוש פרוסות (נ"א פורחות) באויר ועולות למעלה באותו עמוד, אח"כ כמה מרכבות קדושות סובבות לו מכל הצדדים עד שעולה בהארה ובחדוה ומשמח למי שמשמח וקושר קשרים למעלה ולמטה ליחד הכל, וזה מבואר. וזה מכפר על יצה"ר ועל ע"ז שהיא סט"א והוא מבואר.

פתח ואמר ויעש מזבח מקטר קטרת וגו' יש להתבונן בפסוק זה, כי היו ב' מזבחות מזבח העולה ומזבח הקטרת זה בחוץ וזה בפנים, ומזבח הקטרת הוא הפנימי, מדוע נקרא מזבח הרי לא זובחים עליו זבחים, ומזבח על שם זה נקרא. אלא בגלל שמבטל וכופת לכמה צדדים רעים שלא יוכלו לשלוט ולא להיות קטיגורים, לכן נקרא מזבח. כאשר הסטרא אחרא היה רואה מעשה הקטרת עלה ונכפה וברח ולא יכל להתקרב כלל למשכן, ובגלל שלא זוכה ולא מתערב באותה חדוה שלמעלה רק הקב"ה לבדו, בגלל שחביבה כ"כ, (לכן) לא עמד אותו מזבח אלא בפנים, שהרי הוא מזבח שברכה נמצא בו, ולזה היה סתום (נסתר) מהעין. מה כתוב באהרן – ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגיפה – כפת לו למלה"מ שלא יוכל לשלוט כלל ולא לעשות דין. סימן זה נמסר בידינו, שבכל מקום שאומרים בכוונה וברצון הלב את מעשה הקטרת, לא שולט מות באותו מקום, ולא ינזק, ולא יכולים שאר העמים לשלוט על אותו מקום.

בוא וראה מה כתוב – מזבח מקטר קטרת – כיון דכתיב מזבח הקטורת מדוע נקרא מקטר קטרת? אלא בגלל שנוטלים מאותו מקום להקטיר כמו שעשה אהרן, עוד צריך המזבח להקטיר, לקדשו באותה קטרת, וכן – "מקטר קטרת". ועוד "מקטר קטרת" כתרגומו – להקטיר קטרת. בוא וראה, מי שהדין רודף אחריו צריך לקטרת זו,

ולשוב לפני אדוניו, שהרי סיוע הוא לסלק הדינים ממנו, ובזה ודאי מסתלקים ממנו אם הוא רגיל להזכירה ב׳ פעמים ביום בבקר ובערב, שכתוב ״קטורת סמים בבקר בבקר״, וכתוב ״בין הערבים יקטירנה״. וזה הוא קיום העולם תמיד, דכתיב ״קטרת תמיד לפני ה׳ לדורותיכם״. ודאי הוא קיום העולם למטה וקיום העולם למעלה, במקום שלא מזכירים בכל יום מעשה הקטרת, דינים של מעלה שורים בו, ומיתות מרובות בו, ועמים אחרים שולטים עליו, בגלל שכתוב קטרת תמיד לפני ה׳, תמיד היא קיימת לפני ה׳ יותר מכל העבודות האחרות. חביב הוא מעשה הקטרת, שהוא יקר וחביב לפני הקב״ה יותר מכל העבודות והמעשים שבעולם. ואע״פ שהתפילה היא מעולה מהכל, מעשה הקטרת הוא יקר וחביב לפני הקב״ה. בוא וראה מה בין תפילה למעשה הקטרת. תפילה תקנו במקום הקרבנות שהיו עושים ישראל, וכל הקרבנות שהיו עושים ישראל לא היו חשובים כקטרת. ועוד מה בין זה לזה, שתפילה היא תיקון לתקן מה שנצרך, והקטרת עושה יותר – מתקנת וקושרת קשרים ועושה הארה יותר מהכל, ומי הוא שמעביר הזוהמה מהעולם ונטהר המשכן והכל הואר ונתקן ונקשר כאחד.

ולכן צריך להקדים מעשה הקטרת לתפילה בכל יום ויום, להעביר הזוהמה מהעולם, שהוא תיקון הכל, כמו אותו קרבן חביב שרצה בו הקב״ה, ע״כ התרגום ללשון הקדוש מזוה״ק פרשת ויקהל.

ה) וכבר נדפס סדר קטורת לצרה שלא תבא ר״ל מקובל מזקיני הגה״ק מוה״ר אברהם יהושע העשיל זצוק״ל מאפטא, בעהמ״ח ספה״ק אוהב ישראל, עם הכוונות מוגה על פי כתבי האריז״ל, ונדפס מחדש בפקודת הגאה״ק משינאווע זצ״ל.

ו) ומובא בזוה״ק שקודם בא המגפה טוב להרבות בתפלה, ואחר שמדת הדין מתוחה לא תחסום שור בדישו, ובפרט באמירת הקטורת יכולים להנצל מכל צרה וצוקה.

ז) וזה לשון השל״ה הק׳ זי״ע בספרו לוחות הברית:

א. "עתה באתי להזכיר קצת מסוד הקטורת, דע כי אין חביב מכל הקרבנות כמו הקטורת, והיא יותר פנימי מהקרבן שבא לכפרה שמקרב כל הכחות, אמנם הקטורת שמו מוכיח עליו שהוא מקטר ומקשר בפנימיות הענין בעצם ריח הניחוח ע"כ נעשה במזבח הפנימי. ובזוהר פ' ויקהל פירש ויעש את המזבח מקטר קטורת והלא שני מזבחות היו פנימי וחיצון וזה שהיו מקריבים קטורת היה מזבח פנימי ולא היו מקריבים עליו שום קרבן אחר א"כ למה קראוהו מזבח אלא לפי שהקטורת בו ביטל כל המקטרגים וכחות חיצונים מהעולם שלא היו יכולין לשלוט אין לך זביחה גדולה מזו. ולפי שמעשה הקטורת חביב לפניו יתברך מכל הקרבנות והתפלות, לכן נאמר בו קטורת תמיד לפני ה' לדורותיכם והוא קיום של עליונים ותחתונים".

ב. "ובקונטרסי דתלמידי האר"י ז"ל מצאתי שכ' וז"ל: ענין פטום הקטורת הרבה ענינים וסודות עמוקות יש בו וכבר בארנו ענייננו שהוא אותם האורות המחיים הקליפות וכוונתם להמית את הקליפות ולהעלות הקדושה המחיה אותם למעלה, ולכן אומרים אנו אותם קודם כל התפלה בשחר וכן במנחה, אך בערבית שהוא לילה אין בנו כח. ולכן בזמן המגפה ח"ו נוהגין לאמרו. ולכן בזמן המגפה היה נוהג האר"י ז"ל לאמרו אחר חצות הלילה כי אז נכנעים ממשלתם, ובפרט אם יאמרו אותו עשרה אנשים ביחד (וראיתי בספרים שנוהגים לאומרו בליל ר"ה ויוהכ"פ במנין אנשים, כדי לבטל ולהמית את הקליפות). ויהיו יראי ה'. ולפי שכוונתינו להעלות העולמות בכל התפלות אנו אומרים אותו כדי שלא יעלו עם העולמות, וכן בסוף תפלות השחר אנו אומרים אותו כדי שלא יינקו מן השפע היורד כו' והאריך מאד שם בקונטרס".

ג. "עוד הרבה מאמרים יש בזוהר במעלת הקטורת ובתועליות היוצאות ממנו, וכתבתי הכל באורך בחיבור שער השמים שלי" עכ"ל.

ח) ז"ל קדשו בסידורו שער השמים: "ענין פטום הקטורת שהם י"א הם י' ספירות העשיות, והנה יש י"ס הקליפות ועוד כח א' של קדושה המחיה אותם הם י"א, וע"י אלו הי"א סממני הקטורת שהם הי"ס העשייה עם כח הנקודה העליונה המחיה את כולם שהם י"א, אז נדחים הקליפות ואנו מסלקים אותה נקודה אשר היתה מחיה אותם ואח"כ אנו ממיתים את הי' קליפות ולכן כיון שהקדושה והחיות שבהם מסתלק נשארו הם מתים. ולכן הקטורת מסלק מותנא כי היא ממית את המלה"מ ואין בו כח להמית", עכלה"ק.

ט) עוד כתב שם השל"ה זי"ע: "ענין המגפה ר"ל דע כי הכל הוא מצד הבירורין, כי הלא כל הנשמות הם מצד המלכים ומבירורין כמבואר אצלנו על כל ישראל בני מלכים, וכאשר בתוך הבירורין יש פסולת שלא הוברר זהו סם המות הממית את האדם בעת המגפה, גם זה בא כאשר אין הד' שמות של הוי"ה מאירים ומסתלקים הד' הוי"ה ונשארים הד' מילויים לבדם שהם מילוי של ע"ב מ"ו ושל ס"ג ל"ז ושל מ"ה י"ט ושל ב"ן כ"ו. הכל קכ"ח והד' כוללים הרי בגימטריא נג"ף ומזה בא הנגף ולכן טוב לכוין תמיד בזמן המגפה בשם שהוא נגף והוא שם קדוש ותנקדהו כפי תנועות אותיותיו שורי"ק חירי"ק ציר"י. גם טוב לכוין בפטום הקטורת בבקר ובמנחה באותה הכוונה שכתבנו בו. גם דע כי הכתוב אומר ידבק ה' בך את הדבר, והענין כי אותם הקליפות מהבירורין המכים את האדם במגפה הם הולכים תמיד דבקים עמו ומקיפין אותו מכל סביבותיו שיעור כמה אמות, ואפילו באותה השכונה שיושב שם האדם המוכה או איזה כלי או מלבוש ממנו וכל ההולך ומתדבק שם הוא מתדבק בההוא סטרא אחרא ויכול להנזק. וזהו סוד הפסוק ידבק ה' בך, משא"כ בשאר חולאים שאין דיבוק שם אך במגפה שהוא מצד הבירורין היא תמיד דבק בו בשכינתו ובמלבושיו. והנה טוב לקום בחצות הלילה אחר שתאמר הסדר שידעת ותאמר אח"כ פסוק ויאמר ה' אל משה קח לך סמים עד בד בבד יהיה, ותאמר אותו ג"פ ביושר ואח"כ ג"פ למפרע ואח"כ ג"פ

האותיות למפרע וכל הנקודות מן נקודות נטף ושחלת וחלבנה ולבונה, וכשיושלמו תחזור כזה היהי דבב דב הכז הנבלו מימס הנבלחו תלחשו פטנ מימס כל חק השמ לא הוהי רמאיו. טוב הוא לכוין זו הכוונה בכל שבוע פסוק קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבונה בכל בוקר שם מצפ״ץ בניקודי תיבות אלו, ויציירוהו לפניו כשהוא עוסק בתורה. יום הא׳ בשבוע ינקדה בניקוד קח כולו פתח מצפץ, יום ב׳ בניקוד לך עד יום ששי וחלבנה. אח״כ ביום שבת בלילה ינקדהו בניקוד סמים ובבקר ניקוד לבונה במנחה ניקוד זכה. י״שימו ק׳טורה ב׳אפך ר״ת יב״ק, ע׳ל מ׳זבחך ב׳רך גימ׳ יב״ק, קטורת עם המלה בגימטריא אהי״ה ברחמים פי׳ שע״י הקטורת היו ממתיקים שם ההוי״ה שהוא רחמים וחלוף מצפ״ץ במנין רחמים והיו משתפין אותה עם הדין שהוא אהי״ה דמינה דינין מתערין וכן עם שם הוי״ה בסוד יב״ק הנז׳ והיו ממתיקין את הדינין ומתבטלין כחם על ידי הקטורת״, עכ״ל הק׳.

י) והא לך תרגום ללשון הקודש ממה שכתב בזוהר הקדוש (פרשת וירא) במדרש הנעלם, באריכות מענין חשיבות אמירת קטורת:

״יוקח נא גו׳ כשבא רב דימי אמר לא מצאה הנשמה תועלת לגוף אלמלא מה שרמז כאן רמז הקרבנות. בטלו הקרבנות לא בטלה התורה. מי שלא עסק בקרבנות, יעסוק בתורה ויועיל לו יותר, דא״ר יוחנן, כשפירש הקב״ה הקרבנות אמר משה רבש״ע תינח בזמן שיהיו ישראל על אדמתם, כיון שיגלו מעל אדמתם מה יעשו. א״ל משה, יעסקו בתורה ואני מוחל להם בשבילה יותר מכל הקרבנות שבעולם, שנאמר זאת התורה לעולה למנחה וגו׳, כלומר זאת התורה – בשביל עולה בשביל מנחה בשביל חטאת בשביל אשם״.

״אמר ר׳ כרוספדאי מי שמזכיר בפיו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ענין הקרבנות והקרבתם, ויכוון בהם, ברית כרותה שאילו המלאכים המזכירים חובות בני האדם להבאיש להם, לא יוכלו

לעשות לו כי אם טוב. ומי יוכיח – פרשה זו תוכיח, דכיון שאמר והנה שלשה אנשים נצבים עליו, מהו עליו – לעיין בדינו. כיון שראה נשמות הצדיקים כך, מה כתוב, וימהר אברהם האהלה וגו׳, מהו האהלה – בית המדרש, ומהו אומר – מהרי שלש סאים – ענין הקרבנות, והנשמה מתכוונת בהם, זהו שכתוב – ואל הבקר רץ אברהם, ואז נח להם ולא יכולים להבאיש להם״.

״ר׳ פנחס פתח מהפסוק שאומר והנה החל הנגף בעם, וכתוב ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה וגו׳ וכתוב ותעצר המגפה. כתוב פה מהר וכתוב שם מהרי שלש סאים, מה שם קרבן להנצל, אף כאן קרבן להנצל״.

״אמר ר׳ פנחס פעם אחת הייתי הולך בדרך ופגשתי באליהו, אמרתי לו, יאמר מר דבר המועיל לבריות, אמר לי גזירה גזר הקב״ה ונכנסו לפניו כל המלאכים הממונים להזכיר חובות בני האדם (וגזר עליהם) שבזמן שיזכירו בני האדם את הקרבנות שציוה משה, ויכוונו לבם ורצונם בהם, כולם יזכרו להם לטוב. ועוד, שבזמן שאירע מות בבני האדם, תגזר גזירה וכרוז יעבר בכל צבא השמים, שאם יכנסו בני ישראל למטה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ויאמרו ברצון הנפש וכוונת הלב את ענין הקטורת שהי׳ לישראל, יתבטל המות מהם״.

״אמר ר׳ יצחק בא וראה מה כתוב – ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש וגו׳ א״ל אהרן למה? אמר כי יצא הקצף מלפני ה׳ וגו׳. מה כתוב – וירץ אל תוך העדה והנה החל הנגף בעם. וכתוב ויעמד בין המתים ובין החיים וגו׳, ולא יכל מלאך המות לשלוט ונתבטל המות״.

יא) ובגודל חשיבות אמירת פרשת הקטורת, יש שכתבו שיש לדקדק לאמרו ישר והפוך, וזה לשון ספר ימלט נפשו:

ומי האיש החפץ חיים ולגמול חסד עם נפשו האומללה יכתוב כל פרשת הקטרת ישר והפוך ככתוב לפניך עם הפסוקים והשמות

הללו ויקראם בכל יום בבוקר ובערב בכוונה עצומה מובטח לו שיתגבר מזלו ויצליח בכל מעשיו ולא יקראנו אסון כל ימי חייו, וכל הסגולות הללו יתקיימו בו, ותחול הברכה עליו ובמעשה ידיו, ע״כ.

יב) וכמה חשוב ונחוץ שיהי׳ לו פרשת קטורת על קלף, וכמו שכתב בספר סדר היום (עמוד י״ד) וזה לשונו: וענין הקטרת הוא ענין גדול לבטל כל נגע וכל פגע רע כמו שהביא הזוהר פרשת ויקרא וכו׳, החושש עליו ועל נפשו ראוי להשתדל בכל עוז בענין הזה, ולכתוב כל ענין הקטרת בקלף כשר ובכתיבה אשורית ולקרות אותו פעם אחת בבקר ובערב בכוונה גדולה ואני ערב בדבר״.

ובספר כף החיים להגה״ק ר׳ חיים פלאג׳י זצ״ל כותב וז״ל בא״ד: ובספר מעיל צדקה כתב דיכתוב פרשת הקטרת על הקלף או גויל בכתב אשורית כספר תורה ויעשה לו סגולה״ וכו׳, עיי״ש.

יג) ובזה שאומר האדם פרשת הקטורת, הוא מתכוון לומר, תחשב אמירה זו כמעשה. ובאמת כתב בספר ליקוטי מהרי״ח שאין האדם מבקש שאמירתו תחשב כאילו הקטיר בפועל, כדי שאם ידלג פעם אחת על אמירת אחד מסממני הקטורת, לא יעבור על איסור ״אם חיסר אחת מכל סממניה חייב מיתה״ ח״ו.

יד) וחז״ל למדו מפסוק (שמות ל׳ ל״ד) ויאמר ה׳ אל משה קח לך סמים וגו׳, כמה סממנים יש בקטורת, והיינו: קח לך ״סמים״ הרי שנים, כי מיעוט רבים שנים. ״נטף ושחלת וחלבנה״ הם שלשה, ועם הקודמים – חמשה. ״סמים״ לרבות עוד חמשה סממנים, כמנין הסממנים שהוזכרו קודם, וביחד הם עשרה. ״ולבונה״ – הרי אחד עשר.

טו) ועיין רמ״א (סימן קל״ב) דצריך לומר את סדר פיטום הקטורת במתינות ומתוך סידור, כדי שלא לדלג על אחד מסממניה, עיי״ש. ומסיבה זו מונים המדקדקים את סממני הקטורת על אצבעות יד ימין. כמו שכתב בספר כף החיים (מ״ח, ד׳) דבגלל חשיבות הסממנים יש

שמונים אותם באצבעות יד ימינם, כפי סדר רמיזתם בפסוק, כי עבודת בית המקדש ביד שמאל פסולה.

וראה עוד בכף החיים (שם, שם) דאמירת סדר פיטום הקטורת בכוונה מסייעת ביד האדם לחזור בתשובה על עוונותיו.

טז) ויש לומר דעל כן נרמז תיכף אחר אמירת פיטום הקטורת, לומר פסוק אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה (תהלים ל"ב, ז'), דבספר אור צדיקים כתב דראשי תיבות א'תה ס'תר ל'י מ'צר הוא סמא"ל, עיי"ש. וי"ל שאומרים פסוק זה תיכף אחר פיטום הקטורת, לרמז דע"י אמירת פרשת הקטורת מבטלים כל המסטינים ומקטריגים.

יז) עוד יש לומר הטעם שאומרים פסוקי אתה סתר לי וגו' אחר אמירת פרשת הקטורת, דבספר עבודת הקודש (יוסף בסדר) כתב, קבלה מרבינו יהודא החסיד זצ"ל שכל האומר ג' פסוקים שסימנים אב"י, ביושר ולמפרע כל יום, ניצול מכל צרה, עיי"ש.

יח) ובשולחן ערוך אורח חיים (סימן קל"ג) ובפוסקים שם, מובא באריכות מענין שחובה לומר פיטום הקטורת שלש פעמים ביום, היינו לפני תפילת שחרית כשאומרים הזמירות לאחר פרשת התמיד, וזה כנגד הקטורת שהיו מקטירים בבקר בבית המקדש אחרי ששחטו את קרבן התמיד והיו זורקים דמו על גבי המזבח, ולכן ראוי לומר תחילה פרשת התמיד ואחר כך פיטום הקטורת, כדרך שעשו בבית המקדש, ובפעם שניה אומרים פיטום הקטורת לפני תפילת המנחה כנגד קטורת של בין הערבים שהיו מקטירים לאחר שחיטת התמיד של בין הערבים.

יט) וכתב בקיצור של"ה ועוד פוסקים, דבפעם השלישית אומרים אותו בבוקר לאחר שמסיימים תפילת שחרית, ואע"פ שכבר אמרוהו קודם התפילה, חוזרים ואומרים אותו אחר כך, לפי שהתפילה הראוי להתקבל צריכה שתיאמר בכוונה גדולה ובלי שום הרהור אחר,

ובכך לא ימצאו החיצונים מקום להתדבק בה, ואם יש הרהור אחר נאחזים בו, ואז במקום תועלת מביאה התפילה נזק, שמוסיפים כח לסטרא אחרא ח"ו. אבל באמירת פיטום הקטורת בסוף התפילה יש בזה תקנה נגד זה, שהדבר מבטל כל מיני מקטרגים בתפילה, ולכן יש לאומרו אע"פ שמתעכב על ידי כך קצת בבית הכנסת, שבזה מרויח כל התפילה.

כ' עוד כתב בקיצור של"ה, דיש הרבה אנשים שנוהגים לומר פיטום הקטורת במוצאי שבת אחר הבדלה, ויש בזה סגולה טובה לשבור הקליפות, וגם יצליח בזה בעסקיו במשך ימי השבוע הבאים עליו לטובה, דהרי כל אחד שהיה מקטיר הקטורת בבית המקדש היה מתעשר, וכמו שבירכם משה רבינו (דברים ל"ג) ישימו קטורה באפך וכליל על מזבחך, ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה, היינו כל שיקטיר קטורת בבית המקדש יברך ה' חילו ויעשירו, וכמו שנאריך בזה להלן.

כא) ועיין בספר הקדוש נועם אלימלך (פרשת כי תשא, בד"ה ועשית אותה קטורת כו') שכתב וזל"ק: ר"ל קטורת הוא לשון קיטור ותימרות עשן, שהוא מרמז לענין הגשמיות כי העולמות העליונים אנו מדמין ומושלים באור והעולם הזה נרמז בעשן פי' שתראה ג"כ להמשיך השפעה על ישראל בעניני גשמיות. וזה הפי' של מעלה עשן כל שהוא, שגם עניני גשמי היה צריך לפעול בהקטרת, והם בני חיי ומזוני. וזהו ג"כ הפי' מעשה רוקח, לתקן הצטרכות עולם העשי', עיי"ש עוד.

כא) ובמדרש תנחומא (פרשת תצוה) איתא הטעם שחביבה קטורת יותר מכל הקרבנות, לפי שכל הקרבנות שהם חטאת עולה אשם שלמים מנחה באים על איזה חטא, אבל קטורת לא היתה באה על שום חטא, אלא לשמחה, כפי שנאמר בכתוב: ושמן וקטורת ישמח לב (משלי כז), היינו שמן המנורה וקטורת משמחים הלב, שנעשו לשם שמחה. וכן היו קשורות זו בזו. בשעה שהיו מדליקים את המנורה היו

מקטירים את הקטורת, כמו שנאמר ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, ולכן היתה חשובה מאד לפני הקב"ה.

כב) ובזוהר חדש (שיר השירים י"ב) האריך מענין המעלה הגדולה שהיתה לקטורת שהיתה תרופה מאירה לטהר הבריות מן החטא, שכל מי שהיה מריח בריח הקטורת בשעה שהיו מקטירים אותה על גבי המזבח, היה מתעורר לבו לתשובה שלימה והיה לבו נטהר מכל הרהור רע ומטומאת היצר הרע. וכמו הציץ שהיה חרות עליו שם הקב"ה, שכל המסתכל בו היה מקבל יראה גדולה בלבו, והיה חוזר בתשובה שלימה, ולכן נקרא מזבח מקטר קטורת (שמות ל, א), אע"פ שלא הקריבו עליו שום קרבן, אלא הקטורת היתה שוברת ומכניע את הסטרא אחרא. ולכן נקרא המקום מזבח, שבו היה נזבח הסט"א.

כג) עוד כתב בזוהר חדש שם, שהקטורת גדולה מן התפלה, שהתפלה נתקנה במקום הקרבנות, והקטורת חשובה יותר מכל הקרבנות, ונמצא שהקטורת חביבה יותר מן התפלה.

כד) ואמרו חז"ל, אמר רבי שמעון בר יוחאי, אילו ידעו הבריות כמה גדולה מעלת פטום הקטורת לפני הקב"ה היו לוקחים כל תיבה ותיבה של פטום הקטורת ומעטרים אותה ושמים אותה על הראש כעטרת של זהב. וכל האומר כל יום פטום הקטורת בשחרית ובערבית בנחת, תיבה בתיבה, שלא מדלג אפילו תיבה אחת, ומבין את מה שהוא מוציא מפיו, ניצול מכל מיני מאורעות רעים ומהרהורים רעים וממיתה רעה, ויהיה מובטח כל אותו יום שלא יגיע לו שום נזק, ויינצל מעונשי הגיהנם, ויהיה לו חלק בחיי העולם הבא. וח"ו בזמן מגפה אין רפואה טובה יותר מפטום הקטורת. וזו היתה המתנה שנתן מלאך המות למשה רבינו כשעלה לרקיע לקבל את התורה, שנעשה ידידו וגילה לו סוד זה של הקטורת שמסוגלת לעצור המגפה, כמו שאמרו רז"ל (שבת פ"ט). וכן האמירה בפה עוצרת את המגיפה.

כה) ובזוהר הקדוש פרשת וירא הביא באריכות מעשה בחכם אחד

ושמו רב אחא, שהלך לעיר אחת שנקראה טרשא ונתארח אצל בעל בית אחד. ובעיר זו פשטה מגפה קשה שבעה ימים רצופים. וכשראו בני העיר את ר׳ אחא כשהוא בא, אמרו זה לזה: נלך אצל החכם הזה שבא מחוץ לעיר ונראה אם יש לו תקנה לצרה זו. הלכו אצלו ואמרו לו, דע רבינו שיש בעיר מגפה זה שבעה ימים והיא הולכת ומתגברת. שמא יעשה רבינו שום עצה לפורענות זו. אמר להם: נלך לבית הכנסת ונתפלל לפני השי״ת שיעצור בעד המגפה הזאת. ובעודם הולכים לבית הכנסת הלכו ובאו אנשים וסיפרו שהמגפה הולכת ומתגברת. ופלוני ופלוני מתו ופלוני ופלוני גוססים. אמר להם רב אחא מאחר שהפורענות קשה והזמן דוחק, לא נלך להתפלל, אלא תעשו כפי שאני אצוה אתכם. בחרו מביניכם ארבעים אנשים, מן המובחרים שבכם, שאתה מכירים בהם שהם יראי שמים ואני ביניהם, ונלך לארבע רוחות העיר, עשרה אנשים לכל צד. ותאמרו מלב ונפש פטום הקטורת ופרשת הקרבנות, ובע״ה תוסר המגפה. והם הלכו ועשו כן בארבע רוחות העיר, עשרה אנשים לכל צד, ואמרו פטום הקטורת ג׳ פעמים. ואחרי שעשו כן אמר להם ר׳ אחא, הבדילו כמה אנשים מביניכם וילכו לבית ששם שוכבים חולים וגם שם יאמרו, וכשיגמרו יאמר ג׳ פעמים שלשה פסוקים אלו והם: ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטורת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם, כי יצא הקצף מלפני ה׳ הוחל הנגף. ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את הקטורת ויכפר על העם. ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. והם הלכו ועשו כדבריו, ובטלה המגפה באותו מקום ואף נתרפאו אותם שהיו קרובים למיתה. ואז שמעו בת קול האומרת למזיקים כדברים האלה: העצרו למעלה ואל תרדו למטה לעשות שום נזק בעיר הזאת, לפי שדין של מעלה אינו שולט בעיר הזאת כיון שהם ראוים שיבטל. ואחרי כל זה נרדם ר׳ אחא מרוב חולשה, ושמע שאומרים לו בחלומו, כשם שביטלת מן העיר את המגפה, כן תעשה להחזירם בתשובה, שזה בלי זה אינו

מועיל כלום, שבהיותם אנשים רעים נגזרה עליהם גזרת המגפה. הלך רב אחא וסיפר הדברים לאנשי העיר והחזיר את אנשי העיר בתשובה שלמה, ואז שינה רב אחא שם העיר שהיתה נקראת טרשא וקרא לה מתא מחסיא, דהיינו עיר הרחמים, שריחם הקב"ה על העיר הזאת וביטל ממנה הגזרה הרעה. וזה ששינה שם העיר, כדי שהאנשים יזכרו כל שעה אותה גזרה רעה שנגזרה עליהם על מעשיהם הרעים ולא יחזרו לכיסלה עוד.

כו) סיכום מכל האמור לעיל בענין אמירת קטורת:

(א) האומרה מקיים העולם. (ב) חביב לפני הקב"ה. (ג) אין המות שולטת בו. (ד) מבטל מגפה וחולאים רעים. (ה) ינצל משיעבוד מלכיות. (ו) הברכה מצויה במעשה ידיו. (ז) ינצל מדינה של גיהנם. (ח) גורם ביטול הקליפות והחיצונים. (ט) אין הסטרא אחרא יכולה לשלוט עליו. (י) מבטל הכשפים. (יא) מבטלת כל מיני פגעים רעים והרהורים רעים. (יב) להאומרה יש חלק בעולם הזה ובעולם הבא.(יג) מסלק הדינים מעליו. (יד) האומרה ימצא חן וחסד בעיני כל רואיו. (טו) לא יוזק כל היום ההוא. (טז) מסוגלת לעושר. (יז) גורמת שמחה. (יח) גורמת למדת הענוה ומבטלת הגאוה. (יט) נפטר מל"ו כריתות. (כ) חשוב לו כאילו הקריב כל הקרבנות כולם. (כא) כאילו קיים כל התורה כולה. (כב) הקטורת חשיבה ויקרה יותר מכל העבודות.